

LAS s CILjem

OSNUTEK
STRATEGIJA LOKALNEGA RAZVOJA ZA
LOKALNO AKCIJSKO SKUPINO LAS s CILjem

---

za programsko obdobje 2021–2027

Idrija, 22. 6. 2023

Kazalo

1. Osebna izkaznica LAS.....	3
2. Povzetek SLR.....	3
3. Opredelitev območja in prebivalstva, zajetega v SLR	4
4. Analiza razvojnih potreb in potenciala območja LAS, vključno z analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti.....	16
4.1 SWOT-analiza	17
4.2 Potrebe in potencial območja	24
5. Opis SLR, njenih ciljev in ukrepov, vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov	24
5.1 Opis ciljev in ukrepov SLR, vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov	24
5.2 Opis izvajanja operacij.....	29
6. Opis postopka vključitve skupnosti v pripravo SLR	34
7. Opis sistema upravljanja LAS, vključno z upravljanjem, spremljanjem in vrednotenjem, ki dokazujejo zmogljivost LAS za izvajanje SLR	35
7.1 Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS in navedba kadrovskih	35
7.2 Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR.....	36
7.3 Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev organov LAS.....	37
8. Priloge SLR	41

1. Osebna izkaznica LAS

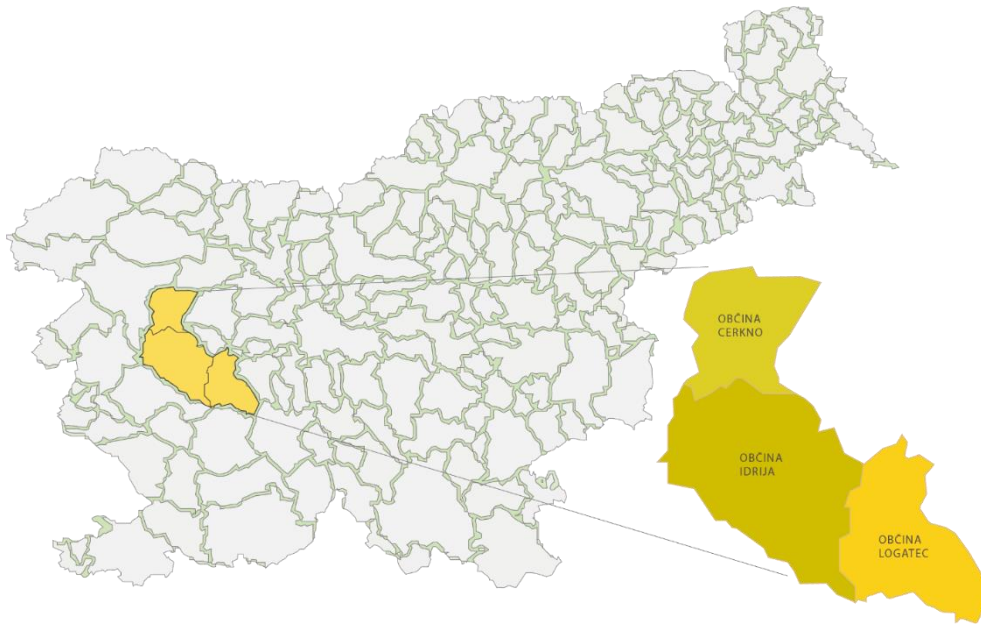
Ime LAS	LAS s CILjem	
Naslov LAS	Mestni trg 1, 5280 Idrija	
Naslov varnega elektronskega predala	icra@vep.si	
Elektronski naslov LAS	info@las-sciljem.si	
Spletna stran LAS	https://las-sciljem.si/	
Vodilni partner LAS	Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija d.o.o. Idrija	
Naslov vodilnega partnerja LAS	Mestni trg 1, 5280 Idrija	
Številka transakcijskega računa LAS	SI56 0400 0027 7355 921	
Velikost območja LAS	599km ²	
Število prebivalcev LAS	30.974	
Vključene občine (naštejte)	Cerkno, Idrija, Logatec	
Kohezijska regija	Zahodna	
Financiranje SLR (označite)	EKSRP	ESRR

2. Povzetek SLR

Lokalna akcijska skupina LAS s Ciljem je mreža partnerjev iz občin Cerkno, Idrija in Logatec, ki deluje z namenom priprave in izvajanja SLR, uresničevanja ciljev in potreb lokalnega okolja. V programskem obdobju 2023-2027, se bo pristop LEADER/CLLD izvajal iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) preko celostne in večsektorske strategije lokalnega razvoja (SLR). S pristopom »od spodaj navzgor« so bili pri pripravi SLR LAS s Ciljem vključeni lokalni deležniki, ki dobro poznajo lokalne izzive in potencialne območja. Zastavljeni ukrepi v SLR omogočajo, da se bodo lahko vzpostavila partnerstva in izvedli inovativni projekti, preko katerih se bodo uresničevale lokalne potrebe.

Glavna dodana vrednost pristopa LEADER/CLLD je izboljšanje lokalnega upravljanja, izboljšanje socialni kapital na lokalnem območju, ki se nanaša na krepitev lokalnih mrež in sodelovanje med ljudmi in organizacijami ter izboljšani rezultati in učinki izvedenih projektov na območje LAS s CILjem.

3. Opredelitev območja in prebivalstva, zajetega v SLR

Slika 1: Kartografski prikaz območja LAS s CILjem (Vir: arhiv LAS s CILjem in splet)

Območje občin Logatec, Idrija in Cerklje ob Kopu, ki je povezano v LAS s CILjem, je izjemno pestro v geografskem, ekološkem, botaničnem, hidrografskem, zgodovinskem in kulturnem smislu. Za območje je značilna raznolika geografsko-geološka sestava, omejene možnosti za kmetovanje in dobro razvito gospodarstvo.

Na vključenem območju občin Logatec, Idrija in Cerklje ob Kopu, v skupni izmeri 599 km², je po podatkih Statističnega Urada Republike Slovenije leta 2022 živelo 30.974 prebivalcev, gostota poselitve pa je znašala 51,8 prebivalcev na km² površja občine. Starostna struktura območja se iz leta v leto slabša, izjema je le Logatec, kjer se povprečna starost prebivalcev dviguje počasneje kot v celotni Sloveniji. Na območju so trije občinski centri in sicer Logatec (9950 prebivalcev), Idrija (5797 prebivalcev) in Cerklje ob Kopu (1401 prebivalcev), v katerih živi 17148 prebivalcev (SURs 2022), kar predstavlja 55,24% prebivalcev vključenega območja.

Utemeljitev geografske zaokroženosti območja LAS

Za območje LAS občin Logatec, Idrija in Cerklje ob Kopu je značilno prehajanje iz predalpskega v dinarsko - kraški svet. Logatec leži v osrčju Notranjske, na najbolj ugodnem prehodu iz osrednje v zahodno Slovenijo. Številni naravni prehodi, izoblikovani v obrobnih hribovitih pokrajini, namreč vodijo ob Idrijski prelomni coni v dolino reke Idrijce in od tu dalje proti Cerkljem ob Kopu. Območje občin Idrija in Cerklje ob Kopu se nahaja v Zahodnem predalpskem hribovju, ki je zelo razčlenjeno in hribovito. Relief je razen na Logaškem in Planinskem polju ter nekaterih visokogorskih planotah Idrijsko - Cerkljanske razgiban. Velik del vključenega ozemlja sodi v območja različnih varstvenih režimov (območja Nature 2000, krajinski park, območja varstva vodnih virov) kar nakazuje tudi na bogato biotsko pestrost in med območja z omejenimi dejavniki za kmetijske dejavnosti. Naravne danosti območja pogojujejo zelo podoben način upravljanja z zemljo. Kmetijska gospodarstva so se v preteklosti in še danes

poleg gozdarstva preživljala predvsem z živinorejo, ki je v neugodnih geografskih razmerah omogočala preživetje marsikatere kmetije. Družbeno geografsko je to območje definirano predvsem z razpršeno poselitvijo, ki se je oblikovala kot avtohtoni poselitveni vzorec – posamezne kmetije v celkih in hkrati s staranjem prebivalstva.

Občina Logatec ima dobro povezljivost v smislu dostopa do avtoceste in železnice, ter JPP. Slabo povezljivost imajo predvsem oddaljena območja (vasi) na Idrijsko-Cerkljanskem, kjer je tudi servis JPP slabši. Območje povezuje t.i. 4 razvojna os (keltika).

Ob hribovitosti (veliki nakloni terena) in bogati poraščenosti z gozdom predstavljajo navedene značilnosti omejitve za razvoj, hkrati pa ponujajo tudi prednosti, predvsem za razvoj sonaravnega turizma in rekreacije. Prebivalce območja poleg bogate naravne dediščine družijo skupne zgodovinske izkušnje, od kontrabantarstva, vojnih viher, rapalske meje do skupne kulturne dediščine, ki vključuje idrijsko čipko kot rokodelsko posebnost, kovaštvo, žagarstvo in bogato kulinariko območja. V mestih je pomembna predvsem predelovalna industrija in storitvene dejavnosti. Skupno območju LAS je tudi razvito društveno življenje, ki skrbi za ohranjanje in prenos bogate tradicije območja.

Opis stanja okolja

Za območje SLR občin Logatec, Idrija in Cerkljevo podatki Statističnega urada za leto 2020 kažejo, da več kot polovico območja prekriva gozd (57,53%) ali površine v zaraščanju, dobrih 40% je kmetijskih zemljišč in slaba 2 odstotka neplodne zemlje. V primerjavi s popisom leta 2010, se je povečala površina gozda in nerodovitnih zemljišč, ter zmanjšala površina kmetijskih zemljišč.

Naravni pogoji za intenzivno kmetijstvo so v večjem delu območja neugodni. Glavna ovira zanj sta razčlenjen strm teren z visoko povprečno nadmorsko višino in neugodna kamninska sestava. Območje ima zaradi naravnih danosti omejene pogoje za kmetovanje. Na območju je 1426 kmetijskih gospodarstev na katerih prevladujejo trajni travniki in pašniki (94,9%), v manjši meri jim sledijo njive (3,8%) in trajni nasadi (13%) (vir: SURS, popis kmetijstva 2020).

Za občine Logatec, Idrija in Cerkljevo je značilna velika gozdnatost območja. Po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije pokrivajo gozdovi v vključenih občinah vsaj 73% površin. Od tega je v zasebni lasti kar 52% gozdov, največ v občini Cerkljevo. Obširni gozdovi so zaradi slabe dostopnosti razmeroma dobro ohranili svoje značilnosti. Gospodarjenje z gozdovi je ob zagotavljanju ekoloških in socialnih funkcij gozdov usmerjeno v pridelavo kakovostnega lesa, ki je pomembna podlaga za razvoj lesne industrije, prav tako je dohodek od lesa pomemben za ohranitev in razvoj hribovskih kmetij in podeželja. Gozd je zanimiv tudi z vidika turizma in rekreacije v naravnem okolju, velik interes pa se kaže tudi po izkoriščanju lesne biomase.

Občina	Površina gozdov (ha)	Delež gozda (%)	Delež zasebnega gozda (%)
Logatec	12.110	67,40	56,51
Idrija	23.066	78,46	47,21
Cerkljevo	8.897	70,00	60,52

Tabela 1: Gozdnatost območja in struktura lastništva (Vir: Zavod za gozdove Slovenije, podatek za leto 2022)

Zavarovana in ekološko pomembna območja

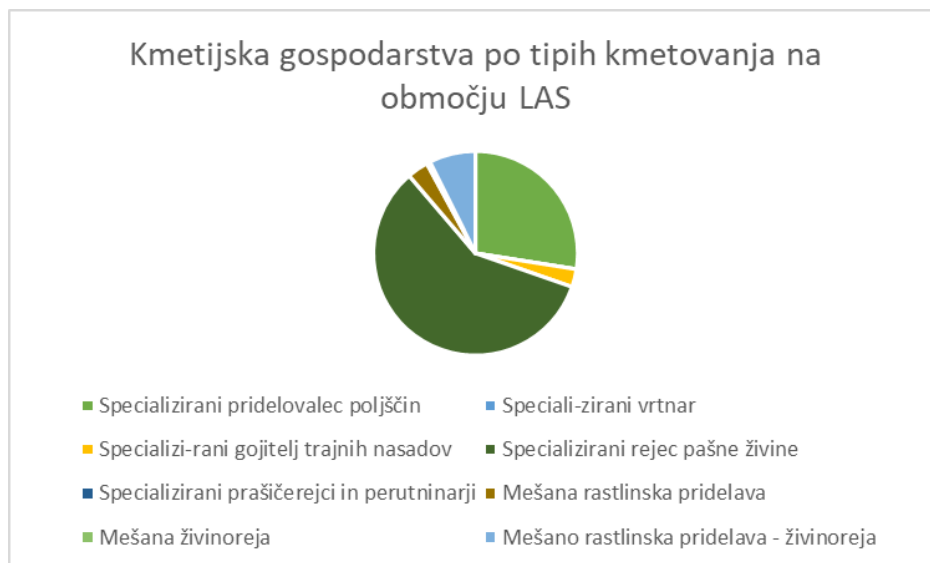
Na vključenem območju je 73 zavarovanih območij. Od tega eno širše zavarovano območje, ki se nahaja v občini Idrija (Krajinski park Zgornja Idrijca) in 72 ožje zavarovanih območij, ki predstavljajo dva naravna rezervata (Bukov vrh in Visoko barje Jezerc) ter 70 naravnih spomenikov. Krajinski park Zgornja Idrijca kot edino širše zavarovano območje na območju LAS s CILjem obsega porečje reke Idrijce od njenega izvira do mesta Idrija v dolžini skoraj 30 km. Na območju občin Logatec, Idrija in Cerklje je zavarovanih tudi 26 ekološko pomembnih območij. Na območju vseh treh občin je evidentiranih 555 naravnih vrednot, od tega jih je 343 vrednot državnega pomena, kar kaže na pestrost in pomembnost območja z vidika ohranjanje biotske raznovrstnosti (bogata biodiverziteteta). Območje LAS s CILjem ima skupaj 24100 ha ali 40,2% površin, ki so v območju Natura 2000. Na območju občin Logatec, Idrija in Cerklje je 20 območij Natura 2000, od tega jih je 18 določenih na podlagi direktive o habitatih in 2 na podlagi direktive o pticah. Največ teh varstvenih območij je v občini Idrija, kjer predstavljajo kar polovico površine občine.

Občina	Delež površine občine, ki je pokrita z Natura 2000 (%)
Logatec	45,4
Idrija	50,8
Cerkno	9,9
Skupaj	40,2

Tabela 2: Pokritost občin z območji Natura 2000 (stanje 2016, <https://natura2000.gov.si/>)

Stanje kmetijstva

Na vključenem območju je 1426 kmetijskih gospodarstev, kar je nekaj manj, kot ob popisu leta 2010 (1500). Kmetijska gospodarstva v celotni strukturi prihodkov ne predstavljajo velikega deleža, a so izrednega pomena za ohranjanje podeželja. Prevladujejo predvsem polkmetije, ki se ohranjajo kot ekstenzivna panoga. Prav polkmetije bodo še posebej soočene z izzivi prilagoditve kmetijske dejavnosti (dobrobit živali, izpusti, kmetovanje na zavarovanih območjih,..) in je pričakovati, da se bo število kmetijskih gospodarstev še zmanjšalo. Struktura kmetijske zemlje v uporabi narekuje pretežno živinorejsko proizvodnjo.

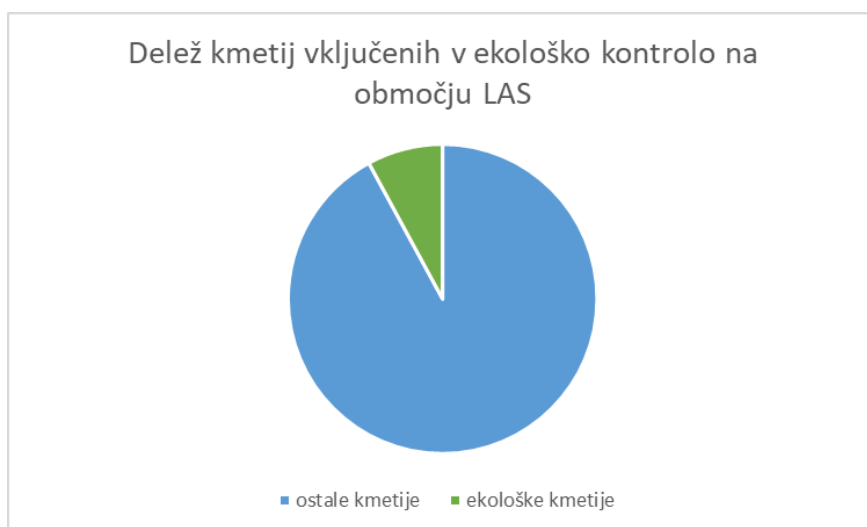
Slika 2: Kmetijska gospodarstva po tipih kmetovanja na območju LAS (popis kmetijstva 2020)

Po zadnjem popisu kmetijstva leta 2020 podatki kažejo, da je velika večina kmetijskih gospodarstev redila pašno živino (57,8%), sledili so jim specializirani pridelovalci poljščin (27,2%). Nekaj je tudi kmetijskih gospodarstev z mešano rastlinsko pridelavo - živinorejo (7,3%), gojiteljev trajnih nasadov pa manj kot 3%, ki so v večini locirane na Logaškem in delu Cerkljanske (vir: SURS, popis kmetijstva 2020). Veliko kmetij se ukvarja tudi z gozdarstvom, ki predstavlja dodatni vir dohodka na kmetijah. Zadnja leta se krepi konjereja in reja drobnice. Čebelarstvo z dolgoletno tradicijo je prisotno na celotnem območju. Za Cerkljansko je na podlagi tradicije in naravnih danosti potencial tudi v razvoju in ohranjanju sadjarstva.

Ekološko kmetijstvo

Po podatkih Kmetijsko gozdarskega zavoda je bilo leta 2022 v ekološko kontrolo vključenih 113 kmetij. Kmetije, ki kmetujejo v skladu z ekološkimi predpisi, so večinoma živinorejsko usmerjene. Ukvarjajo se predvsem z rejo krav dojilj in vzrejo telet. Nekaj je kmetij, usmerjenih v rejo drobnice. Poljedelstvo, vrtnarstvo in sadjarstvo so precej slabše zastopani. Najpogostejša tržna pot je prodaja na domu, sledi prodaja zadrugam. Prodaja grosistom je razširjena v manjši meri. Priložnosti ekoloških produktov, ki v slovenskem prostoru vedno bolj pridobivajo na vrednosti in spoštovanju, se zavedajo tudi lokalna živilsko predelovalna podjetja in grosisti. Med drugimi imata ekološka certifikata za predelavo mleka mlekarna Krepko iz Logatca in Kmetijsko gozdarska zadruga Idrija za ekološko klanje goveda in maloprodajo govejega ekološkega mesa.

Zaradi dodatnih zahtev, ki so izražene tudi v SKP in podpore ekološkemu kmetijstvu in promociji ekološke hrane, je potencial v razvoju ekološkega kmetovanja.

Slika 3: Delež kmetij vključenih v ekološko kontrolo na območju Las s CILjem v letu 2022

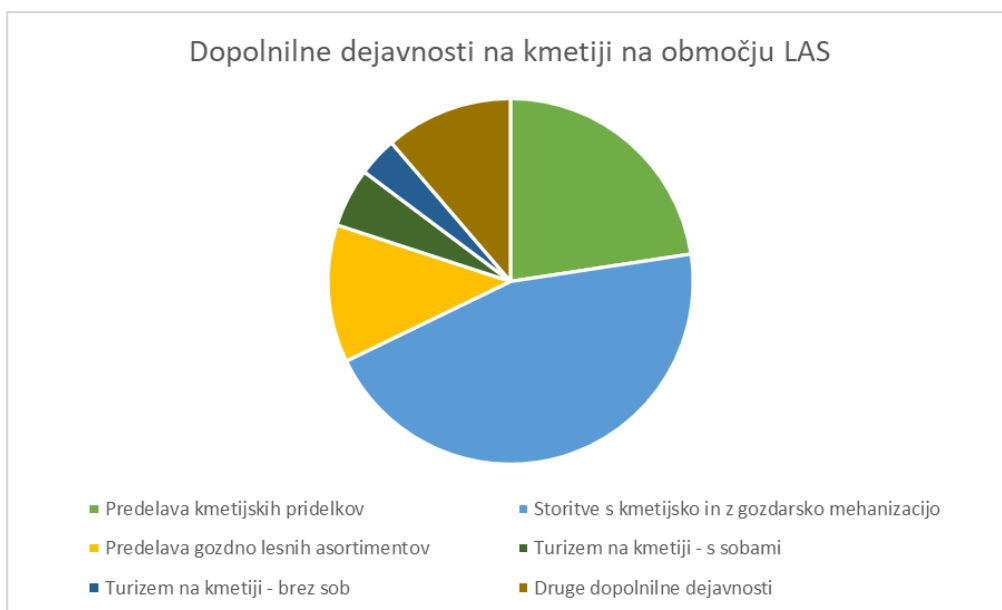
Dopolnilne dejavnosti na kmetiji

Po podatkih poslovnega registra je bilo marca 2023 registriranih 113 dopolnilnih dejavnosti na kmetiji za območje SLR, kar je 7,9% vseh kmetij na območju: največ 47 v občini Idrija, 40 v občini Logatec in 28 v občini Cerkljansko. Nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetiji so večinoma moški (81%), ženske predstavljajo 18,4%. Največ registriranih je na področju gozdarstva, storitev s kmetijsko in z gozdarsko mehanizacijo ter predelave primarnih kmetijskih pridelkov (Vir: Poslovni register- ePRS, marec 2023). Dopolnilna dejavnost na kmetiji omogoča kmetiji boljšo rabo njenih proizvodnih zmogljivosti, delovne sile družinskih članov in zaposlenih na

kmetiji. Kmetijam, ki z obstoječo proizvodnjo ne dosegajo zadovoljivega zaslужka, dopolnilne dejavnosti pomagajo zagotoviti dodatni dohodek, pri čemer se izkoristi razpoložljiva znanja in spretnosti ljudi, naravne pogoje, razpoložljive prostore, kmetijske pridelke in gozdne asortimente ter razpoložljivo opremo in stroje. Tako dopolnilne dejavnosti omogočajo preživetje marsikaterih manjših kmetij. Ponudniki z območja občin Idrija in Cerklje ob Kopu lahko svoje pridelke in izdelke prodajajo na Pokrili tržnici v Idriji in Cerklju. V Logatcu pa ponudniki svoje pridelke in izdelke prodajajo na Tržnici Logatec, ki pa še nima zagotovljene primerne infrastrukture. Del dopolnilnih dejavnosti na kmetiji predstavljajo tudi turistične kmetije, ki lahko poleg lokalne hrane in pijače ponudijo tudi druge možnosti, ki temeljijo na izkoriščanju lokalnega potenciala (naravne, kulturne znamenitosti, športne aktivnosti,...). Poleg obstoječe ponudbe območja bodo morali nameniti večji poudarek oblikovanju dodatne ponudbe za goste, ki bodo zadovoljile potrebe sodobnega turista.

Veriga vrednosti v kmetijstvu

Na območju Idrije in Cerklje deluje Kmetijsko gozdarska zadruga Idrija, ki v nekaterih segmentih združuje kmete in tudi zagotavlja na eni strani tako boljši servis in ugodnejše pogoje za kmete (npr. za nabavo surovin, odkup kmetijskih pridelkov,..) kot tudi zagotavlja ponudbo lokalno pridelane hrane preko svojih trgovin, pogodbeno v drugih trgovinah in manjših poslovalnicah. Za javne zavode na vključenih območjih pa zagotavlja kakovostno goveje meso in nekatere druge produkte. V občini Logatec ni kmetijske zadruge in s tem povezovalca med kmeti ter do kupcev. Ima pa prepoznavno blagovno znamko za predelavo mleka (Krepko). Prav prepoznavnost blagovnih znamk s področja kmetijstva oz. lokalne hrane je na območju precej šibko.

Slika 4: Dopolnilne dejavnosti na kmetiji na območju LAS (marec 2023)

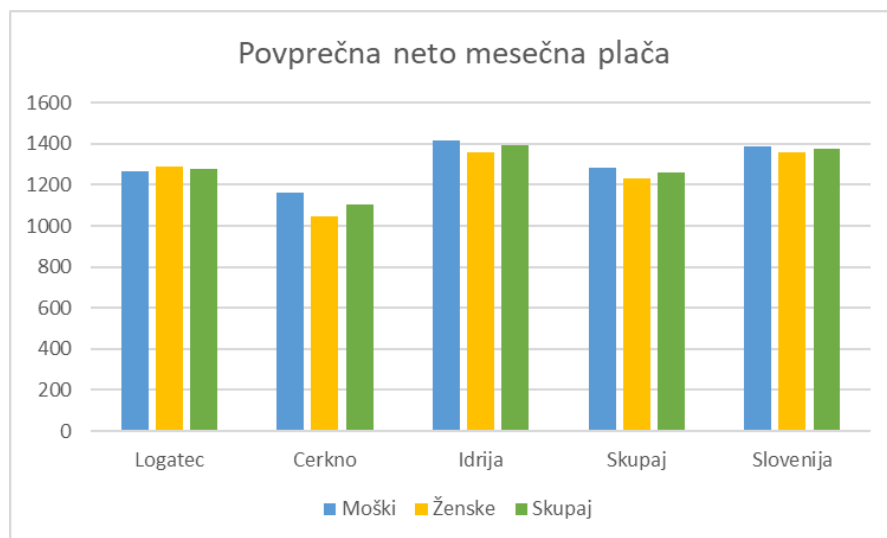
Lokalno tipični pridelki in izdelki

Območje ima kar nekaj lokalno tipičnih pridelkov in izdelkov. Lokalni izdelki z zaščito so idrijski žlikrofi, šebreljski želodec in idrijska čipka. Idrijski žlikrofi so regionalno in evropsko zaščiteni, eden z znakom zajamčena tradicionalna posebnost. Drugi zaščiteni proizvod je šebreljski želodec, ki ga je leta 2011 Evropska komisija registrirala in zaščitila kot zaščiten proizvod z geografsko označbo. Ime šebreljski želodec je dobil po vasi Šebrelje v občini Cerklje ob Kopu, kjer so

industrijskih obratov je v naseljih Logatec, Idrija, Godovič, Spodnja Idrija in Cerčno. V ostalih naseljih delujejo manjši obrtniki. V Logatcu je industrija skoncentrirana v dveh industrijskih conah, v katerih se število podjetij povečuje tudi zaradi selitev podjetij iz drugih delov Slovenije. Obe ambiciozno zasnovani obrtno-industrijski coni obetata čvrsto razvojno gospodarsko moč širšega območja občine Logatec. Načrtovana povezovalna cesta med obema obrtnima conama pa bo ustvarila združeno obrtno cono, ki bo z več kot sto hektarji največja v Sloveniji.

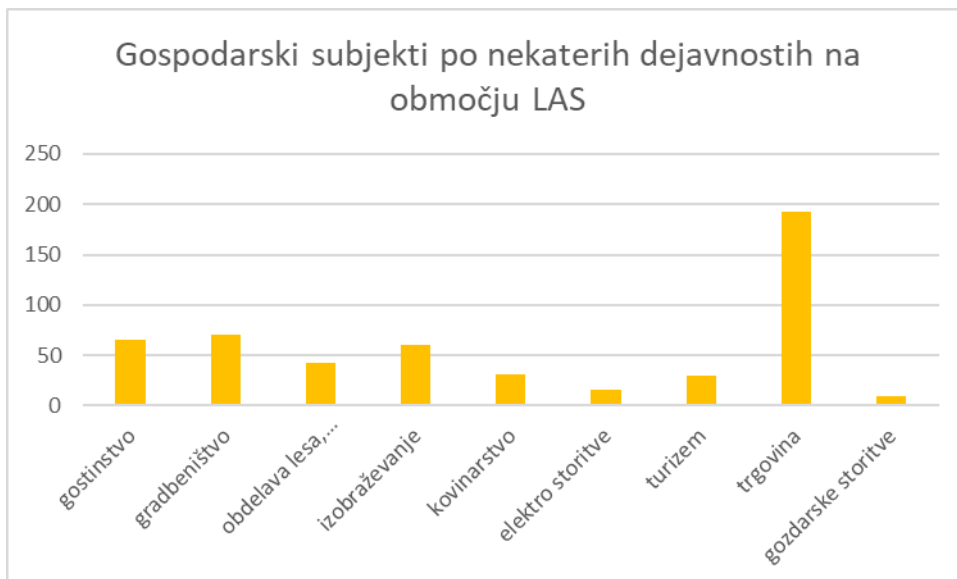

Slika 5: Povprečna neto mesečna plača (EUR) po občinah delovnega mesta in spolu na območju LAS v letu 2021 (Vir: SURS)

Občina	Koeficient razvitosti občin za leti 2022 in 2023
Logatec	1,17
Idrija	1,14
Cerčno	0,97

Tabela 5: Koeficient razvitosti občin za leti 2022 in 2023 (Vir: Ministrstvo za finance, Direktorat za proračun, marec 2023)

Najpomembnejša pridobitna dejavnosti območja je predelovalna dejavnost. V njej je zaposlena večina lokalnega prebivalstva. Največji podjetji v občini Idrija sta: korporaciji Kolektor in Hidria, v občini Cerčno je locirana Eta Cerčno, članica skupine E.G.O., v Logatcu med večje zaposlovalce sodi podjetje DS Smith (nekdanji Valkarton), ki proizvaja embalažo iz valovitega kartona. Za ta podjetja velja, da so konkurenčna predvsem zaradi svoje usmerjenosti na tuje trge in stalnega razvoja novih programov proizvodnje ter ne nazadnje tudi zaradi dejstva, da zaposlujejo pretežno lokalno prebivalstvo s čimer zagotavljajo višjo kvaliteto življenja na območju. Gospodarstvo v občinah je kapitalsko intenzivno z veliko perspektivnih dejavnosti. Poleg proizvodnje elektro komponent, naprav za avtomobilsko industrijo in kovinske predelovalne dejavnosti tudi lesno predelovalno industrijo, ki ima tradicijo v teh krajih. Pomemben del predstavljajo tudi samostojni podjetniki in obrtniki. Manjša podjetja se ukvarjajo predvsem z gradbeništvom, lesno industrijo, gostinstvom in ostalimi dejavnostmi. Na območju občin Idrija in Cerčno sta vzpostavljena coworking prostora, kjer trenutno delujejo 4 samostojni podjetniki, v občini Logatec pa je prostor še v vzpostavljanju.

Slika 6 Gospodarski subjekti (s.p., d.o.o.) po nekaterih dejavnostih (Vir: Poslovni register Slovenije - ePRS, marec 2023)

Na Idrijsko – Cerkljanskem in v občini Logatec delujeta dve podjetji, ki sta vpisani v evidenco socialnih podjetij pri Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport kar nakazuje, da bi bilo na območju potrebno okrepiti kompetence socialnega podjetništva pri kateri z uporabo podjetniških veščin, znanj in orodij rešujemo družbene probleme. To je pomembno, če želimo ustvarjati nova delovna mesta za ranljive skupine ter opravljati družbeno koristne dejavnosti. Na območju je tudi nekaj opuščanih, degradiranih »Brownfield« območij, ki bi jih bilo potrebno sanirati. Ta območja predstavljajo izziv za sanacijo in reaktivacijo območij v smeri socialne, ekonomske, stanovanjske ali poslovne rabe.

Možnosti so tudi za razvoj raznovrstnih storitvenih dejavnosti, ki bi odgovarjale na potrebe starajočega se prebivalstva. Prav tako tudi nove storitve, ki bi izboljšale oz. nadomestile ponudbo za storitve splošnega pomena, predvsem v odročnejših krajih.

Gostinstvo in turizem

Območje ima za razvoj turizma primerne potencialne kot so okolje, kulturna, tehniška, zgodovinska in naravna dediščina ter kulinarika, ki pa so še vedno premalo izkoriščeni. Pri nadaljnjemu razvoju turizma bo potrebno najti ravnovesje med rabo in varovanjem okolja ter med kulturnimi in socialnimi značilnostmi. Na območju so možnosti za razvoj številnih vrst turizma (trajnostni, poslovni itd.). Izjemen primer je dediščina rudarjenja živega srebra v Idriji, ki je uvrščena na UNESCO Seznam svetovne dediščine in naravne dediščine svetovnega pomena. Območje je prepoznavno tudi po spomenikih vojnega obdobja (Partizanska bolnica Franja v Dolenjih Novakih pri Cerknem, Partizanska tiskarna Slovenija na Vojskem, Rupnikova linija v občini Logatec, dediščina prve svetovne vojne), arheološkem najdišču Divje babe, kjer je bilo odkrito najstarejše glasbilo na svetu (neandertalčeva piščal), ki se nahaja pod Šebreljsko planoto, ostalinah iz časa Rimljanov, številnih naravnih zanimivostih in različnih aktivnostih v naravi (zimski športi, kolesarjenje, pohodništvo, jamarstvo itd.), ki privabljajo številne obiskovalce. Poleg rudarstva se je v Idriji razvila čipkarska dejavnost, ki predstavlja enega izmed najbolj prepoznavnih turističnih produktov v Idriji in ima znak geografske označbe idrijska čipka. V bližini mesta se nahaja tudi Krajinski park Zgornja Idrijca s svojimi številnimi neokrnjenimi predeli, ki privablja turiste in rekreativce, željne sprostitve v naravi. Na višjih planotah občine Idrija (Vojsko, Črni Vrh nad Idrijo) se lahko v

zimskem času obiskovalci preizkusijo v smučanju ali teku na smučeh, poleti pa s kolesom ali peš odkrivajo lepe razglede in okoliške znamenitosti.

Cerkno je turistično središče s sodobnim smučarskim centrom, ki zadovolji potrebe sodobnega smučarja. Okolico bogatijo številne naravne lepote, ki orisujejo bogato pokrajino. Razgledna hribovja in neokrnjene reke privabljajo številne pohodnike, planince, ribiče in lovce. Odmevni prireditvi, kot sta Jazz Cerkno in Laufarija, na kateri je predstavljena pustna dediščina, razglašena kot živa mojstrovina državnega pomena, v Cerkno privabijo številne obiskovalce in goste, ki si ob tem lahko ogledajo Cerkljanski muzej, Partizansko bolnico Franja, arheološko najdišče Divje babe in številne druge znamenitosti.

Območje Logatca je bilo skozi celotno zgodovino vse do vzpostavitve sodobnega cestnega sistema priznано kot ena od najpomembnejših strateških točk pri prehodu z Apeninskega polotoka v Srednjo Evropo. Skozi Logatec so potekale številne zgodovinske strateške »meje«, vse od rimskega obrambnega sistema z mrežo utrd in zapornih zidov, imenovanih Claustra Alpium Iuliarum, do Rapalske meje, Alpskega zidu in Rupnikove linije. Bogata zgodovina se kaže tudi v različnih tipih kulturne dediščine, saj je v nacionalnem registru vpisanih več kot 200 enot. Skoraj polovica ozemlja logaške občine je zavarovana z režimi varstva narave, večina jih je v južnem delu občine. O razgibanosti in pestrosti krajine pričajo številne naravne znamenitosti. V prihodnje se bo spodbujalo predvsem trajnosti turizem, kar pomeni, da se bo z razvojem turizma hkrati ohranjala ali celo povečevala tudi vrednost naravnega okolja. V Logatcu je na voljo širok spekter športnih aktivnosti. Ena od najbolj znanih rekreacijskih točk v Logatcu je hrib Sekirica (545 m), okoli katerega potekajo pešpoti, ob snežnih zimah so okoli hriba pripravljene proge za tek na smučeh. Logatec z okolico je pravi raj za jamarje, saj je na tem območju registriranih okoli 450 jam. Na številnih tradicionalnih prireditvah v mestih in okolici se lahko obiskovalci skozi celo leto spoznajo z lokalnimi šegami in navadami, ki jih predstavljajo organizatorji.

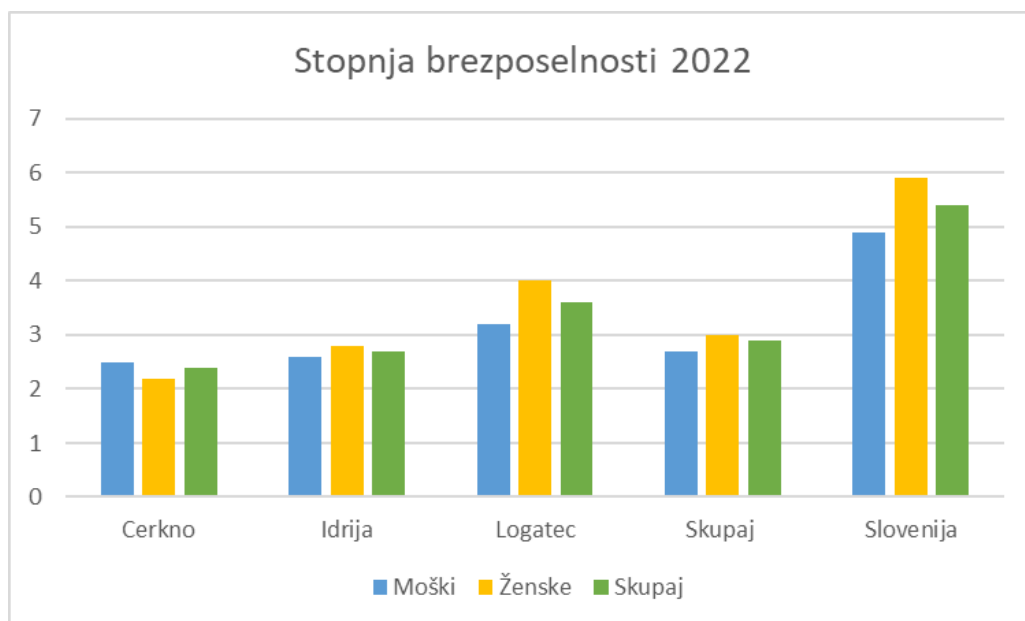
Na območju LAS je prevladujejo apartmaji, sobe in počitniška stanovanja, ki jih ponujajo zasebni ponudniki. Večje število zaposlenih ima Hotel Cerkno, ki upravlja s Smučarskim centrom Cerkno. Hotelske nastanitve najdemo tudi v občini Idrija, kjer sta obiskovalcem na voljo dva manjša hotela in mladinski hostel. Prenočišča so gostom na voljo tudi v okviru turističnih kmetij, zasebnih sob in apartmajev. V vseh treh občinah so locirani Centri šolskih in obšolskih dejavnosti ter nekaj planinskih koč. Na območju so 4 kampi, po eden v občinah Cerkno in Logatec, ter dva v občini Idrija.

Namestitev	Hotel	Penzion, gostišče s prenočišči	Apartma, sobe, počitniška stanovanja	Turistične kmetije	Mladinski dom, CŠOD	Kamp	Koča, planinski dom	Skupaj
Občina								
Logatec	1	1	10	1	1	1	1	17
Idrija	2	4	13	3	2	2	2	28
Cerkno	1	3	20	3	1	1	3	32

Tabela 6: Število turističnih ponudnikov po vrsti namestitve v letu 2023 (Vir: spletne strani Visit Cerkno, Visit Idrija, Občina Logatec)

Brezposelnost na območju LAS

Občini Idrija in Cerčno imata že vrsto let najnižjo stopnjo brezposelnosti v Sloveniji. Velika podjetja in javne institucije so zaposlovala večino razpoložljive delovne sile. Stanje se je v primerjavi z letom 2014 izboljšalo, ko je bila povprečna stopnja brezposelnosti na območju 8,7%. V letu 2022 je bila povprečna stopnja brezposelnosti na območju 2,9%, najvišja v Logatcu in najnižja v Cerknem. Nekoliko večjo razliko v brezposelnosti med spoloma v letu 2022 je zaznati v Logatcu, za 0,8 odstotne točke. Med iskalci zaposlitve je veliko število mladih, starejših in dolgotrajno brezposelnih.

Slika 7: Stopnja brezposelnosti na območju LAS s CILjem po občinah v letu 2022 (Vir: ZRSZ, 2023)

Demografske in sociološke značilnosti na območju LAS

Povprečna starost prebivalcev območja LAS s CILjem je 43 let. Med prebivalci občin je število starejših večje od števila najmlajših. Indeks staranja je v občinah Idrija (163,4) in Cerčno (150,5) izrazito slab. Tudi v naslednjih letih je pričakovati slabšanje razmerja med mladimi in starejšimi, ki je najizrazitejše v manjših, težje dostopnih vaseh. Vse starejše prebivalstvo narekuje prestrukturiranje javnih in zdravstvenih storitev. Samo v občini Logatec so demografski kazalniki večinoma pozitivni (90,4) (Vir: SURS, marec 2023). Povprečna starost prebivalcev te občine se v povprečju dviga počasneje kot v celotni Sloveniji. To lahko pripišemo priseljevanju in optimalnim pogojem bivanja mladih družin. Selitveni kazalniki so najboljši v občini Logatec, kjer se vsako leto preseli več ljudi kot se jih odseli. Največ selitev z območja je zaznati v občini Cerčno, ki ima že vrsto let negativne kazalnike. Številni mladi tu ne zaznajo priložnosti, zato po študiju pogosto ostanejo v večjih mestnih centrih. Posledica slabših kazalnikov naravnega in selitvenega gibanja prebivalstva v občini je tudi nizek bivalni standard, ki se bo v prihodnosti poskušal izboljšati. Tujci, ki se priselijo, so v večini moški iz območja držav Balkana in vzhodnoevropskih držav, ki jih zaposlujejo večja podjetja v občini.

Izobrazbena struktura prebivalstva

Izobrazbena struktura, ki je pomemben dejavnik razvoja. Po podatkih SURS iz leta 2022 ima največ prebivalcev srednješolsko izobrazbo, sledjo prebivalci z višjo stopnjo izobrazbe. V primerjavi z letom 2014 se je povečalo število prebivalcev z višjo stopnjo izobrazbe, za skoraj 5 odstotne točke (Vir: SURS, 2023). Razlog za to je, da se vse več mladih po končanem srednješolskem izobraževanju odloči nadaljevati študij na visokošolskih in univerzitetnih programih. Težava, na katero opozarjajo gospodarstveniki, je strukturno neskladje na trgu dela, ki je posledica razhajanja med poklici, za katere se mladi odločajo, in potrebami gospodarstva oziroma delodajalcev. Posledica neskladja se kaže v odlivu mladih šolanih ljudi, ki ostajajo v večjih občinskih centrih, pa tudi v številu mladih brezposelnih. Neskladja na trgu dela je mogoče odpraviti s sodelovanjem delodajalcev in šol, ki prilagajajo izobraževalne programe potrebam gospodarstva. Vsako leto podjetja in drugi štipenditorji razpišejo kadrovske štipendije, s pomočjo katerih si mladi zagotavljajo zaposlitev po končanem izobraževanju, delodajalci pa pridobijo ustrezne kadre.

Ranljive skupine na območju LAS s CILjem

Na območju je zaznati ranljive skupine, med katerimi so otroci in mladi do 29 let, starejši in ženske. V okviru LAS s CILjem se bo omogočilo vključevanje ranljivih skupin v aktivnosti, ki bodo financirane iz SLR.

Čeprav zaradi občutljivosti zbiranja podatkov v ranljive skupine ne vključujemo osebe z nizkimi dohodki, pa je dejstvo, da se položaj določene skupine prebivalstva, slabša. Plače so podpovprečne (razen v občini Idrija, kar pomeni, da so nižje tudi pokojnine. Dolgotrajno brezposelni in osebe z nižjo stopnjo izobrazbe so še posebej ranljive skupine. Prav tako starejši, ki ostanejo sami oz. tudi enostarševske družine, tako zaradi višjih življenjskih stroškov kot tudi zaradi socialne izključenosti.

Stanje na področju izobraževanja in kulture

Izobraževanje

Programi devetletne osnovne šole se izvajajo v sedmih osnovnih šolah in njihovih podružnicah na območju vključenih občin. V Logatcu so tri osnovne šole: Rovte s podružnico Vrh Svetih treh Kraljev, Osnovna šola 8 talcev s podružnico Laze in Tabor s podružnicama Hotedršica in Rovtarske Žibrše. V občini Idrija so tri osnovne šole: Idrija s podružnico Godovič, Spodnja Idrija s podružnico Ledine in Osnovna šola Črni Vrh. V Cerknem je Osnovna šola Cerkno s podružnico Šebrelje. Število otrok v osnovnošolskem izobraževanju v primerjavi z letom 2014 narašča. Leta 2014 je bilo na območju LAS v osnovne šole vključenih 2593 šoloobveznih otrok, leta 2021/22 pa 3101.

V Logatcu ima sedež Zavod za vzgojo in izobraževanje Logatec, ki je strokovni center za obravnavo otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami. Program srednješolskega izobraževanja na območju SLR izvaja tudi Gimnazija Jurija Vege Idrija, ki poleg programa gimnazije izvaja še programa strojni tehnik in mehatronik operater. Dijaki morajo nadaljevati šolanje v večjih središčih. Število študentov se glede na staranje prebivalstva v celotni strukturi povečuje. Leta 2014 je bilo na območju 1307 študentov, ki so imeli stalno prebivališče v vključenih občinah, leta 2021/22 pa 1234 študentov. Še vedno je opaziti manjše zanimanje mladih za nekatera poklicna izobraževanja. Delodajalci, predvsem

s področja gospodarstva, potrebujejo nove kadre, ki so jih pripravljene štipendirati, predvsem tiste s področja elektrotehnike, strojništva in mehatronike. Tako večja podjetja vsako leto razpišejo kadrovske štipendije, katerih namen je spodbujati mlade, da se v večji meri odločajo za šolanje deficitarnih poklicev, saj jim to zagotavlja zaposlitev po končanem šolanju, delodajalcem pa ustrezne kadre za svoj nadaljnji razvoj.

Občina	Št. učencev	Št. dijakov	Št. študentov
Logatec	1601	565	576
Idrija	1147	412	474
Cerkno	353	176	184
Skupaj	3101	1153	1234

Tabela 7: Število šolajočih na območju v šolskem letu 2021/22 (Vir: SURS, 2023)

Znanje je poleg drugih danosti pomemben dejavnik razvoja območja. Za napredek so potrebna stalno učenje in usposabljanje. Različne programe vseživljenjskega izobraževanja ponujajo tako srednje šole in društva kot Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija, ki je vodilna institucija s področja vseživljenjskega izobraževanja v Idrijsko-Cerkljanski subregiji. Ciljne aktivnosti so izvedba izobraževalnih, svetovalnih in informativnih programov ter storitev za vse skupine prebivalstva. Dolgoročen cilj je dvigniti izobrazbeno raven prebivalstva, ki je danes pod slovenskim povprečjem, raven funkcionalne in digitalne pismenosti ter dvigniti vključenost prebivalstva v aktivnosti vseživljenjskega učenja, še posebej poudarek je na digitalnem opismenjevanju starejših.

Kultura

Območje se ponaša z bogato tradicijo in kulturno dediščino. Razvita je mreža kulturnih ustanov s pestro ponudbo, npr. muzeji in muzejske zbirke v Logatcu, Idriji in Cerknem ter številni ohranjeni objekti kulturne dediščine (Partizanska bolnica Franja, Claustra Alpium Iuliarum, dediščina rudarjenja), knjižnice in galerije. Partizanska bolnica Franja v Cerknem je nosilka znaka Evropske dediščine, celotna dediščina povezana z delovanjem idrijskega rudnika živega srebra je vpisana na UNESCO seznam svetovne dediščine, Cerkljanska laufarija je bila leta 2014 razglašena za živo mojstrovino državnega pomena, klekljanje idrijske čipke pa leta 2013 v slovenski register žive kulturne dediščine. Naravno in kulturno dediščino območja občine Idrija se promovira skozi Geopark Idrija. Za ohranjanje in razvoj nesnovne dediščine skrbijo različni nosilci od javnih institucij, društev in posameznikov. Na območju je skozi celo leto organiziranih kar nekaj odmevnih kulturnih prireditev - Festival idrijske čipke, Praznik idrijskih žlikrofov, Jazz festival Cerkno, Laufarija v Cerknem, Gregorjev sejem, Kmečki praznik na Medvedjem Brdu, Logaško poletje, Večer pri vodnjaku, Kresna nedelja in številne druge. Pri izvedbi naštetih in številnih drugih dogodkov sodelujejo številna društva, ki so pogosto gonilna sila dogajanja na podeželju. S svojim delovanjem ohranjajo tradicijo in krepijo socialne vezi. Pogosto se srečujejo s težavo financiranja ali pridobitve ustreznih objektov za delovanje. Na območju delujeta območni enoti JSKD RS - v Idriji in Logatcu, ni pa javnega zavoda s področja kulture. Po korona krizi pa je zaznati tudi padanje interesa za sodelovanje v društvih, pomanjkanje mladih za prevzem aktivnosti v društvih pa tudi nezainteresiranost splošne javnosti za razne dogodke in prireditve, ki se dogajajo na območju.

Zdravstvo in sociala

Osnovno zdravstveno in zobozdravstveno varstvo je na območju LAS s CILjem pokrito z delovanjem dveh zdravstvenih domov: v Idriji, z zdravstveno postajo tudi v Cerknem, in zdravstvenim domom v Logatcu, ki opravljata preventivne in kurativne storitve na področju zdravstvenega varstva in delujeta v okviru javne zdravstvene mreže. Na območju delujejo tudi zasebne ambulante, večina na področju zobozdravstva. V Idriji je locirana tudi Psihiatrična bolnišnica Idrija, ki izvaja svoje dejavnosti na območju s preko 308.000 prebivalci, ki obsega severno in južno Primorsko ter Notranjsko. Psihiatrična bolnišnica Idrija svojim pacientom nudi celovito psihiatrično zdravstveno nego, socialno in psihološko pomoč ter delovno rehabilitacijo. Neposredne naloge po zakonu o socialnem varstvu izvajajo javni socialno varstveni zavodi, ki so večinoma zastopani v občinah Idrija in Logatec. Na območju LAS deluje pet domov za upokojence in sicer: Dom upokojencev v Idriji z enotama v Idriji in Marofu ter zasebni dom v Črnem Vrhu nad Idrijo. V Logatcu je lociran Dom starejših Logatec in zasebni dom Marije in Marte. Na območju sta tudi varstveno delovni center Vrhnika – enota Idrija, ki zagotavlja dnevno varstvo in programe za vključene varovance ter Azilni dom v Logatcu. V javnem interesu na področju socialnega varstva delujejo tudi posamezna društva in humanitarne organizacije, katerih vloga se vedno bolj krepi.

Na območju LAS so v zadnjih letih narasle potrebe po storitvah (storitve splošnega pomena) za starejše kot tudi za nekatere druge ranljive skupine. Še posebej se to izraža preko potreb po prevozu starejših (Sopotnik, Prostofer) in preko projekta Starejši za starejše. Prepoznane so tudi potrebe po vključevanju in podpori otrokom iz socialno šibkejših družin in integraciji otrok priseljencev (centri v Idriji in Logatcu, poročilo CSD).

4. Analiza razvojnih potreb in potenciala območja LAS, vključno z analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

Območje občin Cerčno, Idrija in Logatec, ki so vključene v LAS s CILjem, smo analizirali z vidika geografskih značilnosti, gospodarskega položaja, demografskih in socioloških značilnosti ter v sodelovanju z lokalnim prebivalstvom določili prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti območja. Opravljena analiza prikazuje pomanjkljivosti oziroma ovire in potenciala, na katerih lahko temelji nadaljnji razvoj območja LAS s CILjem.

4.1 SWOT-analiza

SWOT ANALIZA OBMOČJA LAS S CILJEM PREBIVALSTVO, ČLOVEŠKI VIRI, DRUŽBENE DEJAVNOSTI IN KULTURA

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Bogata dediščina območja (kulturna, tehniška). • Nizka stopnja brezposelnosti na območju. • Bogato kulturno življenje. • Številna društva. • Prepoznani lokalno tipični pridelki in izdelki. • Razviti skupnostni centri (aktivnosti za starejše npr. Prostofer, Sopotnik, starejši za starejše,.). 	<ul style="list-style-type: none"> • Slabšanje socialne varnosti prebivalcev območja. • Staranje prebivalstva (slabi demografski trendi na nekaterih območjih LAS). • Padanje kupne moči prebivalstva. • Slabša pokritost/dostopnost s storitvami splošnega pomena na podeželju. • Slaba socialna vključenost določenih skupin prebivalstva. • Slaba digitalna pismenost določenih skupin prebivalstva in dostopnost do digitalnih tehnologij. • Strukturno neskladje na trgu dela. • Stagnacija društev (ni podmladka, premalo povezovanj in prenos znanj, pomankanje financ). • Znižanje števila aktivnosti v skupnostnih centrih (pomanjkanje sredstev). • Pomanjkanje občutka pripadnosti, slaba iniciativa za družbene aktivnosti in majhen interes za kulturne dejavnosti, slaba (neprimeren način) obveščenost.
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Vzpostavitev pogojev za zaposlovanje v lokalnem okolju (diverzifikacija dejavnosti). • Socialna vključenost mladih, tujcev in ranljivih skupin (razvojni programi in projekti). • Opolnomočenje starejših in drugih ranljivih skupin za uporabo digitalnih tehnologij in storitev. • Sodelovanje različnih starostnih skupin (prenos znanj med generacijami). • Ohranjanje bogate dediščine območja in (razvoj programov). • Dvig pripadnosti skupnosti (lokalne zavesti). • Razvoj socialnih storitev (npr. soc podjetij, impact podjetij). • Razvoj novih storitvenih dejavnosti. • Dvig izobrazbene ravni prebivalstva in vseživljenjsko učenje, pridobivanje sredstev. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odseljevanje mladih in visoko izobraženih. • Ogrožena določena delovna mesta. Pomanjkanje delovne sile. • Nižja podpora družbenim dejavnostim, kulturi in socialne varnosti (starejši, mladi). • Pomanjkanje sredstev za izvajanje aktivnosti VŽI in skupnostnih centrov. • Digitalizacija družbe in s tem marginalizacija določenih skupin prebivalstva. • Ukinjanje določenih storitev splošnega pomena (centralizacija). • Nizek občutek pripadnosti skupnosti. • Razvoj infrastrukture ne sledi priseljevanju, visoke cene nepremičnin na delu območja LAS,

• Dostopnost do storitev na podeželju (izboljšanje kakovosti življenja). • Podpora društvom pri njihovem delovanju, aktivacija mladih. • Podpiranje novih možnosti za storitve splošnega pomena. • Povezovanje različnih deležnikov na območju. • Razvoj podpornega okolja -aktivnosti razv. agencije. •Soočanje z izzivi dolgožive družbe •Spodbujanje vsebin za zagotavljanje kvalitete življenja mladih	

KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN DRUGE GOSPODARSKE DEJAVNOSTI

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Večje gospodarske družbe, ki nudijo zaposlitev širokemu krogu lokalnega prebivalstva. • Dobro razvito gospodarstvo v mestih in obrtništvu na podeželju. • Razvit sistem kadrovske študij lokalnih gospodarskih družb za tehnične poklice. • Razvite dopolnilne dejavnosti na podeželju. • Uveljavljene blagovne znamke pridelkov in izdelkov posameznih ponudnikov. • Manj intenzivno kmetijstvo in prepoznane oblike trajnostnega načina kmetovanja na delu območja LAS. • Odprte prodajne poti za kmetijske pridelke in izdelke (tržnice, kmetijska zadruga, šole,..). • »Gozdarske kmetije« (kmetije z večjimi površinami gozda) s tradicijo in z znanjem za upravljanje z gozdom. • Delovanje kmetijske zadruge na delu območja LAS. • Prepoznane blagovne znamke pomembne za turizem: UNESCO, Geopark, Smučišče Cerklje, PB Franja, AP Divje babe .. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pomanjkanje lastnih sredstev za investicije ali zagon novih dejavnosti. • Pomanjkanje podjetniškega duha prebivalcev (slabše razvito podjetništvo na podeželju). • Slabše razvit sistem štipendiranja v manjših podjetjih in pri obrtnikih. • Neizkoriščenost potencialov območja v turizmu. • Manj razvita turistična ponudba na podeželju. • Neizkoriščenost gozdnega potenciala, slabo upravljanje gozdov s strani nekaterih lastnikov. • Neugodni pogoji za kmetovanje (hribovito območje -višinske kmetije, škoda zaradi divjadi, zveri). • Majhen interes za sodelovanje med deležniki v verigi vrednosti kmetijske pridelave (neorganizirana načrtna prodaja, razdrobljena ponudba). • Nekonkurenčna velikostna in posestna struktura kmetij za nastop na prodajnem trgu. • Visoki stroški pridelave in predelave (OMD območja) in transporta zaradi oddaljenosti nekaterih območij LAS s CILjem. • Pomanjkljiva infrastruktura za trženje lokalnih produktov. • Različna stopnja razvitosti blagovnih znamk lokalnih produktov na območju. • Prevelika birokracija (kmetijstvo, podjetništvo, prijava na razpise,..). • Šibka računalniška pismenost starejših generacij kmetov. • Povečana prisotnost divjih zveri, jelenjadi.
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Povečanje podjetnosti na območju. • Razvoj obstoječih in novih produktov ter storitev. • Povezovanje ljudi in dejavnosti. • Doseganje višjih cen za izdelke, pridelke in storitve z dodano vrednostjo. • Boljše trženje pridelkov in izdelkov. • Razvoj inovativnih turističnih storitev in produktov na območju. • Izkoriščanje gozdnega potenciala za številne dejavnosti (predelava, turizem). • Razvoj ekološkega kmetovanja in produktov (izziv na nove zahteve SKP). 	<ul style="list-style-type: none"> • Opuščanje podjetniških in kmetijskih dejavnosti. • Nekonkurenčnost podjetij in kmetij na skupnem trgu. • Opuščanje kmetovanja in zaraščanje kmetijskih površin. • Pomanjkanje interesa za prevzem dejavnosti s strani mlajših generacij. • Nove zahteve SKP do kmetovalcev. • Podnebne spremembe ogrožajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost. • Pomanjkanje lokalno pridelane hrane.

• Izboljšanje lokalne samooskrbne verige. • Podajanje in pridobivanje podjetniških znanj. • Nova manjša infrastruktura za lokalno ponudbo. • Nudenje podpornega okolja za kmetovalce, lastnike gozdov, turistične ponudnike, podjetnike, rokodelce. • Promocija ekološke, lokalne hrane. • Nadaljnji razvoj (lokalnih) blagovnih znamk in izboljšanje trženja. • Zmanjšanje odpadne hrane v celi verigi vrednosti (inovativni pristopi). • Razvoj rokodelskih dejavnosti. • Oživitev praznih prostorov z novimi vsebinami (npr. subvencioniranje občinskih prostorov za prodajo lokalnih produktov,..). • Prilagajanje na podnebne spremembe in nove zahteve SKP.	

OKOLJE, NARAVA, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Pestrost naravnih danosti območja (bogata naravna dediščina in biodiverzitetna območja). • Območje bogato z obnovljivimi viri energije. • Ohranjena kulturna krajina in narava. • Razvita gospodarska infrastruktura v urbanih naseljih. • Velik delež ozemlja na zavarovanih območjih narave (Natura 2000, Krajinski park Zgornja Idrija,... • Prebivalci so naklonjeni razvijanju in vključevanju zelenih vsebin v urbanih okoljih. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neugodne naravno-geografske lastnosti na nekaterih območjih LAS. • Nizka gostota naseljenosti na nekaterih območjih (predvsem na podeželju). • Oddaljenost in slabša dostopnost do mestnih centrov na nekaterih območjih LAS (dolge transportne poti in slaba prometna infrastruktura). • Razdrobljenost naselij na podeželju, razpršenosti lastništev. • Slabo razvite dopustne dejavnosti v zavarovanih območjih. • Pomanjkljiva infrastruktura za razvoj tržnih dejavnosti. • Nekatera degradirana območja. • Slabo razvita športna infrastruktura v naravi. • Pomanjkljiva osnovna infrastruktura (vodovod, slabe ceste, območja belih lis) na delu območja LAS. • Stereotip o oddaljenosti dela območja LAS.
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj in podpora pri razvoju dopustnih dejavnosti na zavarovanih območjih. • Trajnostni razvoj (obnovljivi viri E, trajnostna mobilnost, zelena delovna mesta, zelena infrastruktura). • Prenova / oživitev degradiranih območij. • Ohranjanje narave, biodiverzitet, kulturne krajine in dediščine. • Razvoj turističnih produktov, povezanih z naravo. • Razvoj javnih vsebin, površin (manjše infrastrukture) v mestnih okoljih in na podeželju. • Prilagajanje na podnebne spremembe. • Izkoriščanje potenciala obvodnih površin. • Inovativni pristopi reševanja odliva mladih (stanovanjska in druga politika), • Izboljšanje urbanistične ureditve in vizualne podobe območja (načrti označevanja,..) 	<ul style="list-style-type: none"> • Negativni vplivi klimatskih sprememb na okolje. • Nižja podpora in vlaganja v infrastrukturo (slabša dostopnost območja). • Geološko nestabilni tereni na nekaterih območjih SLR. • Stroga zakonodaja zavira razvoj številnih dejavnosti na zavarovanih območjih. • Pridobivanje soglasij lastnikov zemljišč za uporabo zemljišč v športne, predvsem kolesarske in pohodniške namene. • Preobremenitev urbanih središč s prometom. • Slabšanje kakovosti in dostopnosti do pitne vode.

Ključne razvojne prednosti in priložnosti

Prednosti:

Območje občin Cerkno, Idrija in Logatec je prepoznano po svoji bogati dediščini (naravni, kulturni, tehniški) in ohranjeni kulturni krajini. Prebivalci se vključujejo v številna društva, ki s svojimi programi bogatijo kulturno življenje v mestih in na podeželju. Za kulturne aktivnosti na območju, skrbijo tudi kulturne ustanove, ki so skoncentrirane v mestih. Te predstavljajo in omogočajo kulturno življenje, ohranjanje in prepoznavnost dediščine (snovne in nesnovne) območja, ki predstavlja velik potencial za razvoj turizma in dodatnih dejavnosti. Območje je poznano po številnih lokalnih tipičnih pridelkih in izdelkih od Idrijskih žlikrofov, Šebreljskega želodca, Idrijske čipke in drugih rokodelskih izdelkov. V preteklem programskem obdobju so se na območju razvili skupnostni centri, v katerih se izvajajo aktivnosti za mlade in starejše. Zelo dobro razvito gospodarstvo v mestih ter obrtništvo in dopolnilne dejavnosti na podeželju, pomembno vplivajo na razvoj območja in blagostanje lokalnega prebivalstva (nizka stopnja brezposelnosti). Dobro razvito gospodarstvo, ki po večini predstavlja predelovalno dejavnost, zagotavlja zaposlitev širokemu krogu prebivalstva, s pomočjo kadrovskih štipendij pa dodatno stimulira dijake in študente za izobraževanje deficitarnih poklicev. Omejeni pogoji za kmetovanje na večjem delu območja LAS imajo za posledico manj intenzivno kmetijstvo in prepoznane oblike trajnostnega načina kmetovanja, ki pozitivno vplivajo na ohranjanje pestrosti naravnih danosti. Kmetije lahko svoje pridelke in izdelke prodajajo na lokalnih tržnicah, sodelujejo s kmetijsko zadrugo, šolami itd. Nekateri izmed njih svoje proizvode prodajajo v okviru lastnih uveljavljenih blagovnih znamk. Velika gozdnatost območja ima za posledico ohranjena tradicionalna znanja upravljanja z gozdom. Poleg gozda je območje bogato tudi z drugimi OVE. Območje je bogato tudi z zavarovanimi območji narave, kar dodatno vpliva na pestro biodiverziteteto in je naklonjeno vključevanju zelenih vsebin v urbanih okoljih.

Priložnosti:

Priložnost območja je vsekakor izraba in obenem ohranjanje bogate dediščine območja in povezovanje različnih deležnikov med seboj. Z izvedbo aktivnosti se bo dvignila lokalna zavest in okrepljen občutek pripadnosti skupnosti. V razvoj inovativnih programov, produktov, storitev in projektov je potrebno vključevati različne ciljne in starostne skupine (mlade, starejše, ženske in ostale). Sodelovanje (tudi medgeneracijsko) in izobraževanje je priložnost za dvig izobrazbene ravni lokalnega prebivalstva, podjetnosti, obenem pa se bo s tem prispevalo k socialni vključenosti ranljivih skupin, podajanju in pridobivanju najrazličnejših znanj.

Velik potencial za ustvarjanje novih delovnih mest predstavlja razvoj novih storitvenih dejavnosti (npr. socialno podjetništvo, diverzifikacija dejavnosti), oživitev degradiranih območij in razvoj podjetništva. Priložnost predstavljajo inovativni pristopi za reševanje lokalnih izzivov.

Velika priložnost je razvoj obstoječih in novih inovativnih produktov ter storitev z dodano vrednostjo za katere je mogoče doseči višje cene. Priložnost je v povezovanju ponudnikov in izvedba aktivnosti za boljše trženje, med drugim tudi manjša infrastruktura za lokalno ponudbo. Velik potencial predstavlja tudi razvoj ekološkega kmetovanja in produktov in aktivnosti s katerimi se bo območje lažje prilagodilo na podnebne spremembe in varovanje okolja (trajnostna raba virov). Kot priložnost se kaže tudi razvoj javnih vsebin, površin (manjše infrastrukture) ter razvoj turističnih produktov, povezanih z naravo. Bogat gozdni potencial se lahko poleg tradicionalne rabe izkoristi tudi za potrebe oblikovanja, izdelave novih inovativnih produktov in storitev (predelava, turizem,...). Ravno tako predstavlja priložnost izkoriščanje potenciala obvodnih površin. Povečanje podjetnosti na območju je priložnost za boljše gospodarsko stanje - možnost novih delovnih mest in povečanje lokalne samooskrbe območja.

Bogate naravne danosti in velik delež ozemlja na zavarovanih območjih ponujajo možnosti za razvoj dopustnih dejavnosti na teh območjih. Obstoječe in nove turistične produkte in storitve bi bilo potrebno oblikovati/ osvežiti / nadgraditi z inovativnimi idejami s katerimi bi izkoristili

bogate danosti območja v trajnostnem turizmu. Trajnostni turizem je po opredelitvi Svetovne turistične organizacije odgovorni turizem; takšen, ki spoštuje potrebe okolja in ljudi, ki tam živijo, pa tudi lokalnega gospodarstva in obiskovalcev. Za ohranjanje narave, biodiverzitete, kulturne krajine in dediščine v nadalje, je zelo pomemben trajnostni razvoj območja (npr. obnovljivi viri energije, trajnostna mobilnosti, zelena delavna mesta, zelena infrastruktura,.) ki bo pomembno vplival tudi na kvaliteto življenja prebivalcev območja.

Ključne slabosti in nevarnosti

Slabosti:

Neugodna demografska slika na večjem delu območja in slabšanje socialne varnosti prebivalcev sta pogosto vzrok za slabše izkoriščanje potencialov območja. Velik del območja se spopada z neugodnimi naravno-geografskimi lastnostmi in nizko gostota naseljenosti, naselij na podeželju, kar ima za posledico velike investicije za vzdrževanje in vlaganje v infrastrukturo. Nekatera naselja so slabše dostopna in oddaljena od mestnih centrov, kar v gospodarstvu predstavlja višje stroške in daljši čas transporta. V nekaterih naseljih so tudi manjša degradirana območja, ki bi jih bilo potrebno ponovno »vsebinsko napolniti«. Kljub nizki stopnji brezposelnosti, se počasi slabša socialna varnost prebivalcev območja (starejši, mladi) kar ima za posledico tudi padanje kupne moči prebivalstva. Nekateri skupine prebivalstva so slabše socialno vključene. S slabšanjem pokritosti s storitvami splošnega pomena in slabšo digitalno pismenostjo, pa predstavljajo določene življenjske aktivnosti za te skupine prebivalstva pravi izziv.

Poleg pomanjkanja podjetniškega duha pri prebivalcih je zaznati pomanjkanje zagonskih sredstev za podporo in razvoj začetnih investicij. Zaznati je strukturno neskladje na trgu dela. Vse bolj zahtevna administracija in finančno poslovanje pogosto ogroža tudi organizirane prostovoljne dejavnosti. Manjša se občutek pripadnosti prebivalstva območju. Neugodni pogoji za kmetovanje na večjem delu LAS in posestna struktura imajo za posledico višje stroške pridelave in predelave ter posledično nekonkurenčnost na skupnem evropskem trgu. Na območju je majhen interes za sodelovanje med deležniki v verigi vrednosti (razdrobljena ponudba). Težavo predstavlja tudi pomanjkljiva infrastruktura za trženje lokalnih produktov. Območje, ki ima bogat gozdni potencial, ne izkorišča uspešno vseh naravnih danosti. Številni potenciali območja so slabše oz. neizkoriščeni v turizmu. Večina turističnih dejavnosti je skoncentriranih v občinskih centrih, kar negativno vpliva na razvoj in ohranjanje ponudbe na podeželju. Hitrejši razvoj območja zavira odseljevanje mladih v večje centre in nepovezanost med dejavnostmi in sektorji, ki bi lahko pripomogle h krepitvi ponudbe in k lažjemu premagovanju ovir na območju.

Nevarnosti:

Kljub dobremu gospodarskemu položaju območja, obstaja nevarnost ogroženih delovnih mest, prenehanju opravljanja podjetniške dejavnosti in nekonkurenčnost podjetij na trgu. Zaradi pomanjkanja priložnosti za mlade, obstaja nevarnost odseljevanja mlajših generacij in visoko izobraženih ter pomanjkanje delovne sile, ukinitvev izobraževalnih programov in vse nižja podpora družbenim dejavnostim in kulturi. Zaradi centralizacije in vse večje digitalizacije družbe, prihaja do marginalizacije določenih skupin prebivalstva. Obstaja tudi nevarnost nekonkurenčnosti, opuščanja in pomankanje interesa za prevzem podjetniških in kmetijskih dejavnosti s strani mlajših generacij. Stroga zakonodaja in birokracija zavirata razvoj dejavnosti na območju. Poleg geološko nestabilnih terenov, ki povzročajo težave na nekaterih območjih LAS, lahko kot nevarnost opredelimo negativne vplive podnebnih sprememb, ki se vse bolj kažejo v okolju ter nižja podpora za vlaganje v lokalno infrastrukturo, ki bi ohromila lokalno gospodarstvo in poslabšala življenjski standard prebivalcev.

4.2 Potrebe in potencial območja

Na podlagi opredelitve območja in izdelane SWOT analize, v katero je bila vključena zainteresirana javnost, se je prepoznalo naslednje potrebe in potenciale območja:

- Povečanje podjetnosti na območju.
- Razvoj produktov in storitev z dodano vrednostjo.
- Razvoj tajnostnih programov, produktov, storitev na področju turizma, kulturne dediščine, naravne dediščine, kmetijstva.
- Sodelovanje in povezovanje deležnikov v lokalnem okolju (medsektorsko, dvig lokalne zavesti, medgeneracijsko,...).
- Zagotavljanje varovanja in ohranjanja narave.
- Izboljšanje kakovosti življenja na območju.
- Vključevanje ranljivih skupin v razvojne programe in družbo, spodbujanje sodelovanja, povezovanja in vključenosti v lokalno skupnost.

5. Opis SLR, njenih ciljev in ukrepov, vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov

5.1 Opis ciljev in ukrepov SLR, vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov

Pristop LEADER/CLLD predstavlja orodje pri spodbujanju skupnega lokalnega razvoja po pristopu »od spodaj navzgor«, ki omogoča lokalnemu prebivalstvu, da z oblikovanjem lokalnih akcijskih skupin (LAS), aktivno odloča o prioritetah in razvojnih ciljnih lokalnega območja, vključno z viri financiranja za doseganje ciljev lokalnega območja. Pristop omogoča lokalnim akterjem uresničevanje široke palete izzivov v različnih okoljih, fleksibilnost pri doseganju ciljev in odgovarja dejanskim potrebam lokalnega območja. Skupni pristop LEADER/CLLD se izvaja na podlagi Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023-2027 in Programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027. Namen pristopa LEADER/CLLD je doseganje ciljev skozi izvajanje projektov in projektov sodelovanja med različnimi LAS, ki naslavlja potrebe in izzive območja LAS s CILjem. SLR LAS s CILjem bo financirana iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP).

Cilj ESRR sklada je: Spodbujanje celostnega in vključujočega socialnega, gospodarskega in okoljskega lokalnega razvoja, kulture, naravne dediščine, trajnostnega turizma in varnosti na območjih, ki niso mestna območja.

Projekti iz ESRR sklada morajo prispevati k boljši kakovosti življenja lokalnega prebivalstva, zagotavljati ustrezno dostopnost storitev tako v urbanih središčih kot na podeželju, izboljšati področje dolgotrajne oskrbe in preventivnih zdravstvenih ukrepov, spodbujati medgeneracijsko sodelovanje, krepitev kompetenc ter skrb za prikrajsane skupine. Podpira se tudi področje lokalnega podjetništva, inovativna uporaba lokalnih virov, (eko)turizem ter ohranjanje naravne raznolikosti in kulturne dediščine. Projekti morajo prispevati k doseganju ciljev SLR, okoljski trajnosti, socialni vzdržnosti, inovativnosti, enakopravnem vključevanju različnih partnerjev ter višji dodani vrednosti območja LAS.

Cilj EKSRP sklada je: Spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom.

Projekti v okviru intervencije LEADER morajo prispevati k naslednjim temam: socialna vključenost prebivalcev na podeželju, spodbujanje zaposlovanja ter podjetništva na podeželju, razvoj osnovnih storitev, dvig kakovosti življenja, razvoj manjše infrastrukture na podeželju, okoljske in podnebne rešitve na podeželju, spodbude ekološkemu (idr.) kmetovanju itd. Projekti morajo hkrati prispevati k doseganju ciljev SLR, okoljski trajnosti, socialni vzdržnosti, inovativnosti, enakopravnemu vključevanju različnih partnerjev ter višji dodani vrednosti območja LAS.

Na podlagi izvedene analize stanja in oblikovanja swot analize območja LAS s Ciljem v sodelovanju z lokalnim prebivalstvom, se je določilo osnovne potrebe in potenciale območja, ki so podlaga za oblikovanje ukrepov in kazalnikov, lokalnega območja.

Ukrepi SLR in izbira kazalnikov

Ukrep	Kazalnik	Sklad	Dosežena vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2025 za EKSRP/31. 12. 2024 za ESRR	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2029
Vzpostavitev pogojev za ustvarjanje delovnih mest	R.41 Povezovanje evropskega podeželja: delež podeželskega prebivalstva, ki ima koristi od boljšega dostopa do storitev in infrastrukture zaradi podpore iz SKP	EKSRP	0	8%
	Število podprtih oziroma vzpostavljenih zaposlitev/mrež/dogodkov/produktov, ki so namenjeni spodbujanju lokalnega podjetništva (razen nosilcev dejavnosti na kmetiji)	ESRR	0	3
Aktivirati potenciale ranljivih skupin in druge aktivnosti za izboljšanje kakovosti življenja	R.42 Spodbujanje socialne vključenosti: število oseb, zajetih v projekte socialnega vključevanja, ki prejemajo podporo	EKSRP	0	60
	Število izvedenih programov/delavnic/prireditvev/dogodkov/usposabljanj/izobraževanj, namenjenih za socialno vključenost starejših, mladih in drugih ranljivih skupin	ESRR	0	7
Skrb za dediščino območja in razvoj turističnih vsebin	Število podprtih lokalnih turističnih prireditvev/produktov/storitev/programov/m odelov/publikacij	ESRR	0	2
	Število podprtih dejavnosti/dogodkov/produktov/objektov, ki so namenjeni varovanju naravne in kulturne dediščine	ESRR	0	2
	R.41 Povezovanje evropskega podeželja: delež podeželskega prebivalstva, ki ima koristi od boljšega dostopa do storitev in infrastrukture zaradi podpore iz SKP	EKSRP	0	5%
Ohraniti, varovati in primerno rabiti naravne vire	R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju	EKSRP	0	3
	Število izobraževanj/usposabljanj/programov/produktov, ki so namenjeni varovanju okolja in zdravja ter ozaveščanju lokalnega prebivalstva za izboljševanje stanja okolja in zdravja	ESRR	0	2

Opis ukrepov

Ukrep št. 1: Vzpostavitev pogojev za ustvarjanje delovnih mest

Kazalnik EKSRP sklad: delež podeželskega prebivalstva, ki ima koristi od boljšega dostopa do storitev in infrastrukture zaradi podpore iz SKP.

Kazalnik ESRR sklad: Število podprtih oziroma vzpostavljenih zaposlitev/mrež/dogodkov/produktov, ki so namenjeni spodbujanju lokalnega podjetništva (razen nosilcev dejavnosti na kmetiji).

Cilj ukrepa je podpreti projekte, ki bodo vzpostavili pogoje za zaposlovanje in povečali podjetnost v lokalnem okolju, krepitev lokalne zavesti – tudi preko krepitev društev, vključevanje tradicije v podjetništvo, start-up podpora za mlade, medgeneracijsko sodelovanje in pomoč ter zelena delovna mesta. Podprto bo povezovanje deležnikov, aktivnosti za dvig dodane vrednosti produktov, aktivnosti za boljše trženje, razvoj in promocijo blagovnih znamk, izboljšanje stanja kmetijstva (npr. ekološko, dopolnilne dejavnosti-EKSRP sklad), potencial gozda in obvodnih površin, povečanje lokalne samooskrbe (hrana, energija, storitve splošnega pomena,...), domače obrti in rokodelstva, podajanje in pridobivanje novih znanj, dvig lokalne zavesti, razvoj novih storitvenih dejavnosti ter dostopnost do storitev splošnega pomena na podeželju (izboljšanje kakovosti življenja). Ukrep podpira tudi vzpostavitev manjše infrastrukture (npr. za lokalno ponudbo) in inovativne prakse za oživitev praznih poslovnih prostorov.

S tem ukrepom bodo podprte aktivnosti, ki bodo pripomogle k vzpostavitvi pogojev za ustvarjanje delovnih mest v občinah Cerkno, Idrija in Logatec. Podpora bo temeljila na krepitevi podjetnosti ter aktivnostih, ki pripomorejo k ustvarjanju pogojev za ustvarjanje delovnih mest. Ukrep se bo izvajal v iz obeh skladov (EKSRP in ESRR).

Ukrep št. 2: Aktivirati potencialne ranljivih skupin in druge aktivnosti za izboljšanje kakovosti življenja

Kazalnik EKSRP sklad: število oseb, zajetih v projekte socialnega vključevanja, ki prejemajo podporo.

Kazalnik ESRR sklad: število izvedenih programov/delavnic/prireditvev/dogodkov/usposabljanj/izobraževanj, namenjenih za socialno vključenost starejših, mladih in drugih ranljivih skupin.

LAS s CILjem je prepoznal tri ciljne skupine, ki se jih na območju obravnava kot ranljive skupine: mlade, ženske in starejše. Prepoznane so potrebe kot so izobraževanja ranljivih skupin ter vključevanje le-teh v različne aktivnosti. Cilj je podpreti inovativne ideje na področju socialnih storitev (npr. socialnih podjetij, impact podjetij), soočanje z izzivi dolgožive družbe, sodelovanje različnih starostnih skupin (prenos znanj med generacijami), spodbujanje vsebin za zagotavljanje kvalitete življenja mladih, dvig izobrazbene ravni prebivalstva in vseživljenjsko učenje (npr. opolnomočenje starejših in drugih ranljivih skupin za uporabo digitalnih tehnologij in storitev, drugih naprednih orodij, .), socialna vključenost mladih, tujcev in drugih ranljivih skupin (razvojni programi in projekti) ter drugi inovativni pristopi za vključevanje ranljivih skupin. Preko aktivnosti sodelovanja in vključevanja različnih društev se bo preko različnih aktivnosti vključevalo tudi ranljive skupine.

S tem ukrepom bodo podprti projekti, ki bodo vključevali ranljive skupine v občinah Cerkno, Idrija in Logatec. Ukrep se bo izvajal iz obeh skladov (EKSRP in ESRR).

Ukrep št. 3: Skrb za dediščino območja in razvoj turističnih vsebin

Kazalnik EKSRP sklad: delež podeželskega prebivalstva, ki ima koristi od boljšega dostopa do storitev in infrastrukture zaradi podpore iz SKP.

Kazalnika ESRR sklad:

1. Število podprtih lokalnih turističnih prireditev/produktov/storitev/programov/modelov/publikacij.
2. Število podprtih dejavnosti/dogodkov/produktov/objektov, ki so namenjeni varovanju naravne in kulturne dediščine.

Ukrep podpira razvoj javnih vsebin, površin (manjše infrastrukture) v mestnih okoljih in na podeželju. Prenovo/ oživitve degradiranih območij, ohranjanje in razvoj bogate dediščine območja (razvoj programov): rokodelstvo, obrt, kulturna, tehniška, dediščina. Glede na velik turistični potencial območja se spodbuja razvoj obstoječih in novih turističnih produktov (povezovanje ljudi in dejavnosti, prireditve, sejmi ter nudenje podpornega okolja za turist. ponudnike) ter druge inovativne prakse na področju turizma in dediščine. Ukrep se bo izvajal iz obeh skladov (EKSRP in ESRR).

Ukrep št. 4: Ohraniti, varovati in primerno rabiti naravne vire

Kazalnik EKSRP sklad: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju.

Kazalnik ESRR sklad: Število izobraževanj/usposabljanj/programov/produktov, ki so namenjeni varovanju okolja in zdravja ter ozaveščanju lokalnega prebivalstva za izboljševanje stanja okolja in zdravja.

Z vključevanjem različnih pristopov se namerava prispevati k ohranjanju in primerni rabi naravnih virov. Ukrep podpira aktivnosti ohranjanje narave, biodiverzitete in kulturne krajine. Za območje je pomemben trajnostni razvoj, ki podpira naslednje vsebine: obnovljivi viri E, trajnostna mobilnost, zelena delovna mesta, zelena infrastruktura in razvoj trajnostnega turizma in vzpostavitev pogojev za prilagajanje na podnebne spremembe. Ker je območje bogato z zavarovanimi območji, je na teh območjih pomemben ustrezen razvoj ter podpora pri razvoju dopustnih dejavnosti na zavarovanih območjih. Spodbuja se ekološko kmetovanje in promocija ekološke/lokalne hrane. Podprte bodo tudi inovativni pristopi za zmanjšanja odpadne hrane ter ostalih odpadkov v celi verigi vrednosti. Ukrep se bo izvajal iz obeh skladov (EKSRP in ESRR).

5.2 Opis izvajanja operacij

V programskem obdobju do leta 2027 se bodo izvajali projekti z dodano vrednostjo za območje LAS. Spodbuja se sodelovanje lokalnih akterjev, nove in inovativne rešitve pri reševanju lokalnih potreb. Projekti morajo prispevati k doseganju ciljev SLR, okoljski trajnosti, socialni vzdržnosti, inovativnosti, višji dodani vrednosti na območje LAS ter enakopravnemu vključevanju različnih partnerjev.

Za doseganje ciljev je pomembna inovativnost v lokalnem okolju. K inovativnosti prispevajo različne oblike partnerstev, ki se bodo vzpostavila ob izvajanju operacij. Spodbujanje sodelovanja omogoča izmenjavo izkušenj in idej ali pa krepitev razvojnih potencialov za doseganje zastavljenih ciljev. Podprte bodo nove ideje in rešitve ali bistveno izboljšale (nov proizvod/produkt ali postopek, praksa, storitev, proizvodni proces ali nov način organiziranja stvari, prenos znanja,...), ki bodo uspešne tudi v praksi.

LAS s CILjem bo v okviru SLR izvajal več vrst operacij (projektov):

A) Operacije izbrane preko javnega poziva

Operacije bodo izbrane na osnovi javnega poziva. Imenovana bo neodvisna ocenjevalna komisija, ki bo vsako operacijo ocenila na osnovi izločitvenih meril (preverjanje pogojev) in meril za izbor.

B) Operacije, katerih upravičenec je LAS

Operacije, ki jih bo izvajal LAS na območju vseh treh vključenih občin, ki jih izberejo in potrdijo organi LAS.

C) Operacije sodelovanja LAS

Operacije sodelovanja z drugimi LASi.

V skladu z členom 31.2 (b) Uredbe 2021/1060/EU se pri oblikovanju nediskriminatornega in preglednega izbirnega postopka ter nepristranskih meril za izbiro operacij, upošteva določba, da nobena posamezna interesna skupina ne nadzoruje odločanja. Vse podprte operacije morajo izpolnjevati zakonodajne pogoje ter upoštevati upravičene stroške glede na sklad. Pogoji za operacije A so natančneje opredeljeni v javnem pozivu. Predvideno je, da se vsi ukrepi izvajajo v partnerstvih, saj pridobijo partnerski projekti in projekti, ki koristijo lokalnemu območju več točk kot individualni. S tem se predvideva doseči tudi multiplikacijske učinke za lokalni razvoj. Upravičenci do podpore so LAS, fizične in pravne osebe.

Za sklad ESRR velja, da projekti pri katerih se pričakuje sofinanciranje večje javne infrastrukture (osnovna cestna in komunalna infrastruktura) ter druge aktivnosti, ki sodijo med osnovne naloge, ki so jih v skladu z zakonom o lokalni samoupravi dolžne zagotavljati in financirati občine, niso upravičeni do sofinanciranja. Za EKSRP sklad naložbe v veliko infrastrukturo niso upravičene. Podpirajo se lahko manjše investicije na podeželju, in sicer kot del projekta, s poudarkom na širšem pomenu za območje LAS ter dodani vrednosti za projekt, območje in prebivalce območja LAS. Projekt, ki je upravičen v okviru drugih intervencij SN SKP, se lahko podpira preko intervencije LEADER, če izkazuje dodano vrednost za razvoj lokalnega območja kot je dvig socialnega kapitala, upravljanja ali prispevek k rezultatu projekta (skupni interes, dostop javnosti do rezultatov projekta, inovativne značilnosti projekta na lokalni ravni). V tem primeru so upravičenci do podpore skupina fizičnih ali skupina pravnih oseb, ki izvaja operacijo za skupno korist oziroma uporabo. Za skupino fizičnih in skupino pravnih oseb se v takem primeru šteje skupina, ki je sestavljena najmanj iz treh članov. Vsebinsko morajo vsi projekti prispevati k SLR, pri čemer se projekt izvaja iz sklada h kateremu vsebinsko bolje prispeva.

V nadaljevanju je opisan postopek izbora operacij LAS in drugih (partnerskih) operacij.

➤ **Operacije izbrane preko javnega poziva, kjer bodo nosilci različni subjekti iz območja LAS**

Predvidena sta dva javna poziva:

- eden v drugi polovici leta 2024 in
- eden leta 2025.

Pred objavo prvega javnega poziva bo upravni odbor LAS:

- sprejel pravilnik o postopku izvedbe javnega poziva, v katerem bodo natančneje opredeljeni postopki izvedbe javnega poziva,
- imenoval člane ocenjevalne komisije in sicer tri člane in dva nadomestna člana,
- oblikoval in pripravil vsebino javnega poziva za izbor projektov.

Po sprejetju razpisne dokumentacije bo vodilni partner LAS javni poziv objavil na spletni strani LAS in po potrebi tudi v drugih medijih. Javni poziv mora biti odprt in objavljen najmanj en mesec. Spremembe poziva oz. razpisne dokumentacije lahko opravi vodilni partner sam in jih objavi na spletni strani LAS, če gre zgolj za uskladitev podatkov ali razjasnitev nejasnosti v pozivu ali če je zahtevana sprememba s strani inštitucij, ki imajo pristojnosti za izvajanje programa LEADER/CLLD. Ostale spremembe mora pred objavljeno spremembo obravnavati in sprejeti upravni odbor LAS.

Osnovna načela za izbor operacij so:

- prispevek k doseganju ciljev SLR,
- doseganje cilja in namena intervencije LEADER/CLLD,
- okoljska trajnost,
- socialna vzdržnost,
- enakopravna vključenost partnerjev,
- vpliv oz. dodana vrednosti na območje LAS in
- družbeni spremembi ter k dvigu družbene ozaveščenosti (za sklad ESRR)

Merila za izbor operacij (projektov), natančen postopek izbora in potrjevanja projektov bodo opredeljena v dokumentih LAS, ki bodo pripravljene po sprejemu predpisa, ki bo urejal izvajanje pristopa LEADER/CLLD. Dokumenti bodo objavljeni na spletni strani LAS s CILjem.

Opis postopka zbiranja in ocenjevanja operacij:

Postopek zbiranja in ocenjevanja operacij je razdeljen na dva dela – na postopek zbiranja predlogov operacij in postopek ocenjevanja predlogov.

Prvi del – postopek zbiranja operacij opravi vodilni partner LAS.

Postopek zajema zbiranje predlogov operacij, ki so prispeli na javni poziv, ter preverjanje administrativne ustreznosti vloge.

Vodilni partner nudi fizičnim in pravnim osebam, ki želijo predlagati operacijo za sofinanciranje, dodatne informacije in svetovanje, ali je predlagana operacija po vsebini primerna za sofinanciranje iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) ali Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR). Vodilni partner nudi fizičnim in pravnim osebam, ki želijo predlagati operacijo za sofinanciranje, dodatna pojasnila v zvezi z javnim pozivom.

Drugi del – zajema tudi postopek ocenjevanja operacij, ki ga opravi ocenjevalna komisija.

Ocenjevalna komisija pregleduje popolnost in ustreznost prijav na javne pozive LAS, jih ocenjuje ter preverja zmožljivosti predlagateljev projekta za njihovo izvedbo.

Ocenjevalna komisija ima tri člane in dva nadomestna člana, ki jih imenuje upravni odbor izmed neodvisnih strokovnjakov s področja razvoja podeželja, regionalnega razvoja, strateškega in projektnega načrtovanja in podobno. Član ocenjevalne komisije ne more biti član upravnega odbora ali nadzornega odbora.

Član ocenjevalne komisije se izloči iz pregledovanja in ocenjevanja prijav na javni razpis kadar je zasebno ali poslovno povezan s prijaviteljem na javni razpis ali njegovim partnerjem v projektu, ali kadar bi iz drugih razlogov nastalo navzkrižje interesov.

Ocenjevalna komisija bo izvajala postopek v skladu z opredeljenimi navodili LAS, ki bodo pripravljene po sprejemu predpisa, ki bo urejal izvajanje pristopa LEADER/CLLD. Vodilni partner nudi ocenjevalni komisiji prostorsko, logistično, administrativno, strokovno in tehnično podporo, ki jo ta potrebuje za svoje delo.

Upravni odbor LAS na podlagi poročila ocenjevalne komisije izbere in potrdi operacije za financiranje in o potrjenih operacijah obvesti skupščino LAS. Vodilni partner obvesti prijavitelje operacij o izboru ali neizboru posamezne prijavljene operacije. LAS izbrane operacije za sofinanciranje predloži v potrditev Agenciji RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (če gre za operacijo, ki bi se sofinancirala iz EKSRP) ali Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport (če gre za operacijo, ki bi se sofinancirala iz ESRR), ki o odločitvi obvestita LAS. LAS obvesti vlagatelje o odločitvi glede sofinanciranja predlagane operacije. Če je potrebna dopolnitev vloge, jo pripravi vodilni partner LAS ob sodelovanju upravičencev v operaciji. Rok za dopolnitev vloge se za upravičence v operaciji določi v skladu z rokom, ki je za dopolnitev postavljen s strani ARSKTRP oziroma MGRT.

Če je upravičencu s strani LAS odobrena operacija za sofinanciranje iz EKSRP, Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja o odobritvi ali zavrnitvi odloči z odločbo. V odločbi o odobritvi operacije se določi tudi višina sredstev, rok za vložitev zahtevka za izplačilo, pogoje za upravičenost ter višino sredstev, ki se izvajajo v skladu s pravili sheme državnih pomoči.

Če je upravičencu s strani LAS odobrena operacija za sofinanciranje iz ESRR, sklene upravičenec pogodbo o sofinanciranju z Ministrstvom za gospodarstvo, turizem in šport.

LAS z upravičencem sklene pogodbo, v kateri so opredeljene medsebojne pravice in obveznosti. Če prijavitelj, izbran za sofinanciranje, ne podpiše pogodbe o sofinanciranju v predvidenem roku ali če sporoči, da predlagane operacije ne bo izvedel ali če ne sprejme izvedbe operacije z nižjimi sredstvi (v kolikor to predlagajo člani ocenjevalne komisije), se šteje, da umika svojo prijavo in se za sofinanciranje izbere naslednjega prijavitelja, glede na dosežen skupen znesek doseženih točk. Ko je odločitev o izboru posamezne operacije za sofinanciranje s strani Upravnega odbora znotraj LAS dokončna, vodilni partner pošlje predlog operacije v potrditev organu, pristojnemu za končno odobritev operacije (Agenciji RS za kmetijske trge in razvoj podeželja oz. MGRT), ki o svoji odločitvi obvesti prijavitelja in z njim sklene pogodbo o sofinanciranju.

Operacije sodelovanja LAS

LAS s Ciljem bo izvajal operacije sodelovanja LAS iz EKSRP sklada. Predvideno je sodelovanje z LAS znotraj RS (medregionalno sodelovanje). Vsebine, ki bodo podprte preko projektov sodelovanja so naslednje: lokalna samooskrba in povezane vsebine, trajnostni turizem in rokodelstvo. Posamezna operacija mora biti skladna s cilji zadevnega sklada in prispevati k uresničevanju ciljev, določenih v SLR.

Postopek izbora operacij sodelovanja LAS:

- vodilni partner LAS na osnovi identificiranih priložnosti na območju, na osnovi predloga članov LAS ali izraženega interesa s strani drugih LAS pripravi predlog operacij sodelovanja,
- če je potrebno, vodilni partner LAS preveri interes za izvajanje operacij pri drugih LAS ter pripravi seznam zainteresiranih partnerjev,
- predlog operacij sodelovanja se obravnava na upravnem odboru. Upravni odbor razpravlja o vsebini operacij ter po potrebi podaja vsebinske pripombe,
- upravni odbor odloča in izbere operacije sodelovanja in obvesti skupščino o izbrani operaciji,
- vodilni partner izbrano operacijo pripravi za oddajo na ARSKTRP.

Operacije, katerih upravičenec je LAS

Člani LAS so se dogovorili, da bo LAS poleg operacij sodelovanja izvajal tudi operacije LAS, ki bodo sledile razvojnim potrebam skupnega območja. Operacije LAS se bodo vsebinsko in lokacijsko izvajale na območju vseh treh vključenih občin. Predvideno je, da se izvaja operacije LAS iz ESRR sklada.

Splošni pogoji za izbor operacij LAS:

- operacija mora biti izbrana skladno z zabeleženim postopkom v strategiji,
- operacija mora imeti splošno podporo lokalne skupnosti,
- operacija se mora izvajati na območju vseh treh občin (Logatec, Idrija, Cerknovo),
- operacija mora biti skladna s cilji zadevnega sklada in prispevati k uresničevanju ciljev, določenih v SLR,
- v operaciji je potrebno ugotoviti (opredeliti) okoljsko trajnost, socialno vzdržnost in vključenost partnerjev, družbeni spremembi ter k dvigu družbene ozaveščenosti.
- operacija se ne sme začeti izvajati pred obdobjem upravičenosti v skladu s posebnimi pogoji zadevnega sklada,
- upravičeni stroški posamezne operacije, ki jih LAS dobi povrnjene na osnovi zahtevka, ne smejo biti financirani z drugimi javnimi sredstvi,
- operacija se izvede le na območju LAS,
- kadar operacija vključuje naložbo, ki jo izvaja LAS, mora LAS za naložbo LAS, v vlogi določiti pravno osebo javnega prava, ki postane lastnik naložbe,
- iz opisa operacije v vlogi mora biti razvidna zaprta finančna konstrukcija za celotno operacijo, kar pomeni, da mora prikazovati razdelitev posameznih stroškov po posameznih partnerjih in vrstah stroškov,
- ob oddaji vloge morajo biti za operacijo izdana vsa potrebna dovoljenja, kot jih za izvedbo operacije določa področna zakonodaja,
- upravičenec mora izvesti operacijo najpozneje v treh letih od podpisa pogodbe o sofinanciranju z MGRT,
- operacija mora biti izvedena v skladu s prijavljeno in s strani MGTŠ odobreno vsebino ter področno zakonodajo.

Postopek izbora operacij LAS:

- vodilni partner LAS pripravi predlog operacije na osnovi identificiranih potreb in priložnosti na območju ali na osnovi predloga drugih članov LAS,
  - predlog operacije LAS lahko pripravijo tudi drugi člani LAS, če menijo, da bo operacija pripomogla k skupnemu doseganju ciljev in bo v širšem interesu izvajanja vsebin na območju,
  - predlog operacije se uskladi s strokovnimi službami (izražena mora biti splošna podpora lokalne skupnosti ter sofinanciranje manjkajočega dela upravičenih in neupravičenih stroškov) vseh treh občin,
  - predlog operacije se obravnava na upravnem odboru LAS. Upravni odbor razpravlja o vsebini operacij ter po potrebi podaja tudi vsebinske pripombe,
  - upravni odbor izbere operacije LAS in obvesti skupščino o izbrani operaciji,
  - izbrana operacija se posreduje v potrditev MGTŠ,
  - če je potrebna dopolnitev vloge, jo pripravi vodilni partner LAS ob sodelovanju upravičencev v operaciji. Rok za dopolnitev vloge se za upravičence v operaciji določi v skladu z rokom, ki je za dopolnitev postavljen s strani MGTŠ,
  - upravičenec sklene pogodbo o sofinanciranju z Ministrstvom za gospodarstvo, turizem in šport, po potrebi LAS sklene pogodbo z drugimi upravičenci (partnerji) v projektu.
-

6. Opis postopka vključitve skupnosti v pripravo SLR

V vključenih občinah se je animacija območja s predstavitvami programa in ustanovitvijo LAS pričela v začetku leta 2023. Pri oblikovanju LAS in izvedbi aktivnosti za koriščenje sredstev, ki so namenjena izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost - CLLD, se je posluževalo pristopa »od spodaj navzgor«, pri katerem se je ozaveščalo in sodelovalo z lokalnim prebivalstvom in različnimi interesnimi skupinami, ki so pomagali opredeliti razvojno pot območja v skladu s potrebami, pričakovanji in načrti. V tem delu SLR je opisan poziv za oblikovanje LAS, aktivnosti, v katere se je vključevalo lokalno prebivalstvo, in postopek priprave SLR.

V januarju 2023, je bil objavljen poziv za najavo interesa za vstop/članstvo v lokalni akcijski skupini za programsko obdobje do leta 2027. K sodelovanju so bili vabljeni člani LAS s Ciljem za programsko obdobje 2021 – 2027 in ostala zainteresirana javnost iz območja vključenih občin Cerknjo, Idrija in Logatec. 27. 2. 2023, je potekala ustanovna skupščina LAS s Ciljem za programsko obdobje 2021 - 2027. LAS se je ustanovil kot pogodbeno partnerstvo za uresničevanje lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost (CLLD), to je za uresničevanje ciljev in potreb podeželja na območju občin Cerknjo, Idrija in Logatec, katerega člani so predstavniki javnega in zasebnega socio-ekonomskega sektorja, ki jih zavezuje pogodba, ki določa da noben sektor ne nadzoruje odločanja. Na ustanovni skupščini so člani LAS izbrali vodilnega partnerja in izvolili predstavnike v organih LAS s Ciljem.

V marcu 2023 sta bili izvedeni dve predstavitveni delavnici LAS s Ciljem (22. 3. 2023 preko aplikacije ZOOM in 23. 3. 2023, v Logatcu), kjer se je zainteresirani javnosti predstavilo osnovne principe, pričakovano dodano vrednost pristopa LEADER/CLLD, pogoje za oblikovanje LAS v novem programskem obdobju, pripravo Strategije lokalnega razvoja ter možnost črpanja sredstev.

V aprilu so sledile tri animacijske delavnice v občinah Cerknjo (12. 4. 2023), Logatec (19. 4. 2023) in Idrija (20. 4. 2023), kjer se je udeležencem predstavilo analizo stanja območja, oblikovalo se je SWOT analizo in določilo pomembnost oz. potenciala po posameznih področjih. Predstavljeni so bili tudi predlogi ukrepov in kazalnikov, ki so se kasneje uskladili z rezultati animacijskih aktivnosti. V času priprave SLR je bila širši javnosti na voljo v izpolnitev anonimna anketa s katero smo želeli pridobiti širši vpogled o potrebah lokalnih prebivalcev vključno z ranljivimi skupinami. Da bi bila SLR LAS s Ciljem strokovno pripravljena, se je k sodelovanju povabilo strokovne institucije. Oblikovane so bile fokusne skupine s strokovnjaki s področja podjetništva in kmetijstva ter kulture in turizma, ki so na dveh ZOOM delavnicah (18. 5. in 19. 5. 2023) sodelovali pri pripravi SLR (pregled analize stanja, SWOT analizi in določitvi ustreznosti in opisov ukrepov). V času priprave Strategije lokalnega razvoja in delovanja LAS s Ciljem, se je zbiralo interes po sodelovanju v LAS oziroma je bil odprt javni poziv za članstvo v lokalni akcijski skupini.

Lokalno prebivalstvo se je o izvajanju aktivnosti ustanovitve in delovanju LAS s Ciljem, pripravi Strategije lokalnega razvoja ves čas informiralo oziroma obveščalo preko spletnih strani LAS s Ciljem, FB vodilnega partnerja, Občine Cerknjo, Občine Idrija, Občine Logatec in Idrijsko-Cerkljanske razvojne agencije in elektronskih vabil. Vabila na animacijske delavnice so bila objavljena tudi na lokalni radijski postaji in plakatiranih mestnih v občini Logatec.

7. Opis sistema upravljanja LAS, vključno z upravljanjem, spremljanjem in vrednotenjem, ki dokazujejo zmogljivost LAS za izvajanje SLR

7.1 Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS in navedba kadrovske zmogljivosti, virov financiranja, izkušenj in znanj

Uredba o delovanju lokalnih akcijskih skupin in potrditvi strategij lokalnega razvoja za programsko obdobje do leta 2027 določa, da člani LAS med seboj izberejo vodilnega partnerja.

Vodilni partner mora biti kadrovske in upravno sposoben voditi LAS. Med LAS in vodilnim partnerjem mora biti vzpostavljena pogodbeno razmerje, iz katerega izhaja obseg nalog in finančni viri za opravljanje nalog, ki so določene v 33. členu Uredbe 2021/1060/EU. Vodilni partner mora zagotoviti aktivno pisarno na območju LAS, ločen transakcijski račun, računovodski sistem ali ustrezne računovodske kode za vse transakcije, opravljene v okviru transakcijskega računa. Las mora imeti vzpostavljeno spletno stran iz katere je razvidno povabilo k sodelovanju zainteresirane javnosti. Zagotoviti mora preglednost svojega delovanja, sledljivost in nadzor nad zakonito porabo javnih sredstev.

Lokalna akcijska skupina LAS s CILjem je vodilnega partnerja LAS izbrala med svojimi člani. Na javni poziv za oddajo kandidature za vodilnega partnerja LAS je bila do roka, opredeljenega v pozivu prejeta ena vloga, ki jo je oddala direktorica Idrijsko-Cerkljanske razvojne agencije d.o.o. Idrija. Skupščina LAS s CILjem je na seji skupščine, ki je potekala dne 27. 02. 2023, obravnavala in potrdila izbor vodilnega partnerja LAS, ki je postala **Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija d.o.o. Idrija** (ICRA d.o.o. Idrija).

Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija d.o.o. Idrija je neprofitna družba, ki je bila ustanovljena leta 1999 za uvajanje nekaterih vsebinsko zaokroženih dejavnosti s področja pospeševanja podjetništva in razvoja lokalnega okolja v idrijsko-cerkljanski subregiji. ICRA je skupaj s še tremi razvojnimi agencijami v goriški regiji povezana v MRRA - Severnoprimorsko mrežno regionalno razvojno agencijo. Poslanstvo ICRA je povezovanje javnega interesa s podjetniškim, združevanje različnih znanj in praks pri kreiranju razvoja območja, oblikovanje podjetnikom in kmetom prijaznega okolja ter organiziranje kvalitetnega informacijskega in svetovalnega servisa. V ta namen deluje na področjih z naslednjimi nalogami in aktivnostmi:

- **Podjetništvo:** naloge v okviru mreže VEM - vstopnih točk, izvajanje enostavnih svetovanj, priprava in izvedba projektov na temo spodbujanja podjetništva ter malih in srednje velikih podjetij, vključevanje v aktivnosti spodbujanja socialnega podjetništva, priprava projektov in razpisne ter investicijske dokumentacije za kandidiranje za sredstva na javnih razpisih za znane naročnike.
- **Izobraževanje:** izvajanje projektov s ciljem razvoja človeških virov na lokalnem območju, izvajanje programov za dvig ravni pismenosti (RDO, RPO, UŽU-IP, UŽU-MI), izvajanje neformalnih izobraževanj za različne ciljne skupine, študijski krožki.
- **Podeželje:** izvajanje pristopa LEADER/CLLD, priprava lokalnih razvojnih strategij, svetovalni servis za kmete (pomoč pri registraciji dopolnilne dejavnosti na kmetiji, pomoč in svetovanje pri trženju), razvoj novih produktov na podeželju, koordinacija tržnice lokalnih ponudnikov v Idriji in Cerknem, strokovna pomoč Društvu za promocijo in zaščito idrijskih jedi, izvajanje notranje kontrole in vseh nalog društva, podpora strokovnim službam občin.
- **Okolje in prostor, varovanje okolja:** ICRA kot koordinator na regijski ravni skrbi, da je v skladni regionalni razvoj vključena skrb za učinkovito varstvo naravnih vrednot in biodiverzitete ter njihov pomen in vključevanje v razvojne procese. ICRA je pripravljavec Regionalnega prostorskega plana. ICRA usmerja prostorski razvoj v trajnostno rabo prostora in višanje kakovosti življenja v Goriški regiji in sicer z ohranjanjem naravnega okolja in vzpostavitvijo ter skrbjo za okolju prijazno infrastrukturo.
- **Kulturna dediščina:** ICRA vodi postopke prijave in vzdrževanja certifikata za idrijske žlikrofe, ki so postali prvi slovenski proizvod, ki ga je Evropska komisija prijavila kot zajamčeno tradicionalno posebnost EU-ja. Poleg tega pripravlja prijave in sodeluje v projektih ohranjanja in trajnostnega razvoja

kulturne dediščine idrijsko-cerkljanskega (tehniška dediščina rudnika živega srebra, živa dediščina – laufarija, godbeništvu, arheološko najdišče Divje babe).

- **Regionalni razvoj:** usklajevanje in dopolnjevanje programskih in izvedbenih dokumentov regije, sodelovanje v MRRA in koordinatorstvo za področje »okolje in prostor«, priprava projektnih predlogov in vključevanje v projektne partnerstva (regionalna, čezmejna in transnacionalna).

ICRA sodeluje pri pripravi različnih razvojnih dokumentov, programov in strategij. Med drugim je sodelovala pri pripravi obeh podeželskih razvojnih programov, ki sta bila predhodnika lokalnih razvojnih strategij za obdobje 2007-2013. Kot vodilni partner LAS s CILjem v programskem obdobju 2014-2020, je uspešno izvedla zastavljene naloge preteklega programskega obdobja.

Razpoložljive kadrovske kapacitete

ICRA d.o.o. Idrija na dan 1. 1. 2023 zagotavlja **kadrovsko sposobnost** z 10 zaposlenimi, ki imajo kompetence na področju skladnega regionalnega razvoja, vodenju in izvedbi projektov (mednarodnih, čezmejnih, sektorskih, občinskih) in na drugih področjih. Izobrazbena struktura zaposlenih je sledeča: 1 zaposlena s 6/1, 8 zaposlenih 7 stopnja, 1 zaposlena 8/1. Zaposleni na ICRA so v preteklem programskem obdobju sodelovali kot koordinatorji vodilnega partnerja LAS s CILjem in delovali kot vodje ali partnerji posameznih projektov iz programa LEADER/CLLD. Za opravljanje aktivnosti, vezanih na vodilnega partnerja LAS, je tako na ICRA d.o.o. Idrija usposobljenih 10 zaposlenih. Za delovanje LAS in izvedbo zahtevanih nalog bo ICRA d.o.o. Idrija kot vodilni partner LAS s CILjem zagotovila dve polnovredni delovni moči, ki bosta zagotavljali nemoteno in učinkovito delovanje LAS. Računovodstvo in zahtevnejše naloge upravljanja spletne strani LAS s CILjem, bodo izvajali zunanji izvajalci.

Finančni viri

ICRA d.o.o. Idrija je v zadnjih petih letih delovanja ustvarila od 500.000 do 600.000 eur prihodkov letno in sicer 80% iz naslova projektnih aktivnosti, ostalo pa iz delovanja na trgu. Del prihodkov ICRA je zagotovljen preko pogodb z ustanovitelji (Občina Idrija in Občina Cerklje), del pa je zagotovljen s pogodbami o mrežnem delovanju Regijske razvojne agencije, delovanju SPOT točke, ter izvajanju vseživljenjskega učenja .

7.2 Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR

V programskem obdobju 2021-2027 sta spremljanje in vrednotenje Strategije lokalnega razvoja obvezni vsebini, ki jih mora izvajati LAS in s tem omogočiti, da se prilagodijo vsa odstopanja od zastavljenih ciljev Strategije lokalnega razvoja.

Spremljanje je proces preverjanja vsebine programa in doseganja zastavljenih ciljev, ki se odvija med izvajanjem programa z namenom, da se prilagodijo vsa morebitna odstopanja od opredeljenih ciljev. Z vrednotenjem se bo sistematično in objektivno ocenilo izvedbo SLR. Namen vrednotenja je tudi spoznati, kaj pri samem pristopu deluje in kaj ne, da se lahko izboljša zasnovo in izvajanje pristopa.

Za vrednotenje SLR je odgovoren LAS, ki izvaja samoocenjevanje. Podlaga zanj so podatki o spremljanju in ugotovitve na podlagi participativne kvalitativne ocene. Za zagotovitev učinkovitega merjenja učinkov in ciljev SLR LAS s CILjem je izdelan načrt vrednotenja, ki omogoča učinkovito spremljanje in vrednotenje skozi celotno programsko obdobje.

Teme, aktivnosti vrednotenja in viri podatkov:

LAS s Ciljem bo v sklopu spremljanja in vrednotenja preverjal doseganje zastavljenih kazalnikov obeh skladov in delovanje LAS. Z njimi bo LAS pridobili pomembne informacije o uspešnosti izvajanja SLR in dodani vrednosti LEADER za območje.

Poleg kazalnikov na ravni LAS s CILjem za ESRR in EKSRP sklad, se bo glede na zahteve pristojnih ministrstev spremljalo tudi druge zahtevane podatke. Po potrebi bo LAS spremljal tudi specifične teme vrednotenja kot so npr. število podprtih partnerstev, število deležnikov na lokalni ravni, vključenih

v izvajanje operacij CLLD, kdo so upravičenci, ki so se prijavi na javni poziv, kdo so udeleženci aktivnosti, izvedenih v okviru operacij, na katerem ukrepu ni prijav in morebitne vzroke, pregled tematik prijavljenih na javni poziv, teritorialna pokritost, inovativnost projektov ipd., ki bodo prispevali h kakovosti vrednotenja SLR. LAS se za morebitne specifične teme odloči glede na ugotovljene potrebe.

Podatki, potrebni za spremljanje in vrednotenje SLR, bodo pridobljeni iz prijavnic operacij, poročil oz. zahtevkov o izvedenih operacijah, sodelujočih pri izvajanju SLR in po potrebi iz javno dostopnih baz podatkov in registrov, kot so SURS, AJPES, AKTRP, MKGP in drugih virov. LAS s CILjem bo o rezultatih vrednotenja informiral in obveščal organe LAS s CILjem (upravni odbor). Uporaba rezultatov vrednotenja bo lahko podlaga za spremembo SLR, ki je lahko posledica spremenjenih okoliščin na območju ali zgolj kontrola uravnoveženega izvajanja SLR. Rezultati bodo pomemben podatek o uspešnosti izvajanja ukrepov SLR.

Aktivnosti vrednotenja so razdeljene na:

Spremljanje in analiza izvedenih operacij (projektov)

Pri vsaki operaciji se preveri doseganje zastavljenih ciljev in kazalnikov operacije. Aktivnost se bo izvajala po potrebi v času izvajanja operacije in ob zaključku operacije.

Letno spremljanje, analiza ciljev in kazalnikov SLR

Spremljanje je neprekinjen proces preverjanja vsebine programa in doseganja ciljnih parametrov, ki se izvaja z namenom, da se prilagodijo vsa morebitna odstopanja od opredeljenih ciljev strategije. LAS (vodilni partner) bo letno izvedel aktivnosti spremljanja, s katerimi bo pridobil ustrezne podatke.

Vmesno vrednotenje SLR

Vmesno vrednotenje, pri katerem se bo preverjalo relevantnost ciljev, vključenost prebivalstva in delovanje partnerstev, bo izvedeno leta 2025 in 2027. Aktivnosti vrednotenja bo opravil vodilni partner LAS.

Naknadno vrednotenje SLR

Z naknadnim vrednotenjem se želi objektivno ugotoviti, ali je SLR dosegla zastavljene cilje in učinke. Namenjeno je tudi ugotovitvam o glavnih dejavnih odstopanj ter oceni vpliva Strategije na vključeno območje. Naknadno vrednotenje se bo izvedlo po letu 2029. Aktivnosti vrednotenja bo opravil vodilni partner LAS.

7.3 Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev organov LAS

V skladu z Pogodbo o ustanovitvi in delovanju lokalne akcijske skupine za izvajanje pristopa LEADER in CLLD na območju občin Logatec, Idrija in Cerklje, ima LAS naslednje naloge:

- krepitev zmogljivosti lokalnih akterjev za razvoj in izvajanje operacij,
- priprava in izvajanje lokalne razvojne strategije na vključenem območju,
- priprava nediskriminatornega in preglednega izbirnega postopka in meril, ki preprečujejo navzkrižja interesov ter zagotavljajo, da nobena posamezna interesna skupina ne nadzoruje odločitev o izbiri,
- priprava in objava razpisov za zbiranje predlogov,
- izbor operacij in določitev zneska podpore ter predložitev predlogov telesu, odgovornemu za končno preverjanje upravičenosti pred odobritvijo,
- spremljanje napredka pri doseganju ciljev strategije,
- vrednotenje izvajanja strategije,
- izvajanje operacij v skladu s strategijo in zakonom, ki ureja integriteto in preprečevanje korupcije (izločitev poklicnih funkcionarjev iz postopka izbire in potrjevanja operacij);
- izvajanje aktivnosti in uresničevanje ciljev iz razvojne strategije;
- animiranje ter informiranje prebivalcev in drugih akterjev na območju;
- izobraževanje, usposabljanje in svetovanje članom LAS in drugim prebivalcem na območju;
- sodelovanje med LASi in z drugimi akterji;

- sodelovanje s pristojnim ministrstvom;
- priprava in izvajanje drugih razvojnih operacij (projektov);
- izvajanje CLLD;
- druge naloge, ki jih dodeli veljavni predpis na področju lokalnih akcijskih skupin ali pa jih s sklepom dodeli upravni odbor ali skupščina LAS.

V skladu z navedenim v Uredbi o delovanju LAS, je LAS izvolil predsednika, dva namestnika predsednika, člane upravnega in nadzornega odbora, izbral je vodilnega partnerja LAS in določil naloge ocenjevalne komisije. Ocenjevalno komisijo bo predvidoma pred objavo javnega poziva imenoval upravni odbor izmed strokovnjakov, zaposlenih pri vodilnih partnerjih drugih LAS v Sloveniji oz. drugih ustreznih strokovnjakih.

V skladu z členom 31.2 (b) Uredbe 2021/1060/EU se je pri oblikovanju LAS in organov LAS, kot tudi pri oblikovanju nediskriminatornega in preglednega izbirnega postopka ter nepristranskih meril za izbiro operacij, upošteva določba, da nobena posamezna interesna skupina ne nadzoruje odločanja.

V lokalni akcijski skupini so določbam zakona, ki ureja integriteto in preprečevanje korupcije podvržene le osebe, ki so po definiciji navedenega zakona uradne osebe. LAS bo to zagotavljal tako, da se bodo iz postopka izbire in potrjevanja operacij, ki jih izvaja LAS, izločili poklicni funkcionarji v skladu z Zakonom o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK).

Skupščina LAS je najvišji organ LAS, ki jo sestavljajo vsi člani LAS. Poziv za včlanitev v LAS je vseskozi odprt in objavljen na spletni strani LAS s CILjem: <https://las-sciljem.si/>

Skupščina ima naslednje naloge in pristojnosti:

- odloča o vsebini, spremembah in dopolnitvah splošnih pravil delovanja LAS in o določbah te pogodbe;
- odloča o vsebini, spremembah in izvajanju lokalne razvojne strategije;
- določa obliko, način in višino prispevka članov LAS;
- imenuje in razrešuje člane upravnega odbora in predsednika ter njihovih namestnikov v organih LAS;
- imenuje in razrešuje člane nadzornega odbora;
- izbere vodilnega partnerja;
- potrdi merila za izbor operacij, ki jih pripravi upravni odbor,
- odloča o dokončni izključitvi člana iz LAS;
- dokončno odloča o pritožbi zoper sklepe organov LAS, ki jih prizadeti lahko vložijo v 15 dneh od kar je izvedel ali bi lahko izvedel za sklep organa, razen za odločitve vezane na odobritve ali zavrnitve operacij;
- odloča o drugih, s pravili delovanja in to pogodbo določenih, zadevah, pomembnih za delovanje in poslovanje LAS.

Vsak član ima en glas, razen fizičnih oseb brez dejavnosti, ki imajo le 0,2 (dve desetini) glasov. Člani glasujejo v okviru svojega sektorja (javni sektor, ekonomski ali gospodarski sektor in socialni ali civilni sektor). Odločitve na nivoju sektorjev se pretvorijo v skupni glas sektorja. Sklep je podprt, če zanj glasujeta vsaj dva sektorja. O vsebinah določenih v drugem odstavku 992. člena Obligacijskega zakonika (Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo, 64/16 – odl. US in 20/18 – OROZ631) odloča skupščina z večino prisotnih članov, pri čemer je sklep veljaven, če je na skupščini prisotnih najmanj 2/3 vseh članov.

Upravni odbor LAS

Upravni odbor LAS je organ odločanja in upravljanja ter najvišji izvršilni organ LAS, v katerem so zastopani predstavniki javnega in zasebnega sektorja, to je ekonomskega sektorja in civilne družbe. Nobena posamezna interesna skupina ne sme imeti več kot 49% glasovalnih pravic.

Upravni odbor sestavlja 9 članov in sicer:

- 3 (trije) predstavniki javnega sektorja,
- 3 (trije) predstavniki ekonomskega ali gospodarskega sektorja in

- 3 (trije) predstavniki socialnega ali civilnega sektorja.

V upravnem odboru so po trije člani iz območja vsake občine (tri fizične osebe, ki zastopajo člana iz območja vsake občine). Člane voli in razrešuje skupščina LAS. Član ima pri odločanju 1 (en) glas in glasuje v okviru svojega sektorja. Odločitve na nivoju sektorjev se pretvorijo v skupni glas sektorja. Upravni odbor je sklepčen, če so prisotni člani ali njihovi pisno pooblaščenimi namestniki iz vseh treh sektorjev (najmanj trije člani). Sklep je podprt, če zanj glasujeta vsaj dva sektorja. Mandat upravnega odbora je 2 (dve) leti. Isti član je lahko večkrat izvoljen v upravni odbor.

Upravni odbor LAS opravlja predvsem naslednje naloge:

- skrbi za učinkovito delovanje LAS, njeno plačilno sposobnost in skladnost vseh postopkov z veljavno zakonodajo;
- skrbi za pripravo, dopolnjevanje in izvajanje strategije lokalnega razvoja;
- pregleda pristopne izjave novih članov ter preveri izpolnjevanje pogojev za pridobitev članstva;
- izvaja odločitve in sklepe skupščine LAS;
- opravlja izbor projektov za izvajanje lokalne strategije;
- pripravi pogodbo z vodilnim partnerjem LAS;
- pripravi letni načrt aktivnosti;
- imenuje projektne skupine, če oceni, da je to potrebno;
- oblikuje in pripravi vsebino javnega poziva za izbor projektov;
- imenuje ocenjevalno komisijo za izbor projektov;
- na podlagi poročila ocenjevalne komisije izbere in potrdi ali zavrne oziroma zavrne projekte ter o potrjenih projektih obvesti skupščino LAS;
- izbere projekte, ki jih bo izvajal LAS;
- obvešča skupščino LAS o izbranih operacijah,
- zagotavlja informiranje članstva ter promocijo LAS in razvoja podeželja;
- odloča o sodelovanju z drugimi sorodnimi organizacijami in projektih sodelovanja,
- sodeluje z nadzornim odborom;
- odloča o vseh ostalih zadevah, ki niso v pristojnosti skupščine LAS;
- potrdi poročilo o delu, ki ga pripravi vodilni partner LAS,
- potrdi finančno poročilo, ki ga pripravi vodilni partner LAS;
- organizira aktivnosti pri izvajanju nalog LAS;
- po potrebi pripravi in sprejme pravila ali navodila, ki se tičejo nalog upravnega odbora;
- odloča o drugih zadevah, ki se nanašajo na to pogodbo, pravila ali sklepe skupščine LAS.

Ocenjevalna komisija

Ocenjevalna komisija pregleduje popolnost in ustreznost prijav na javne pozive LAS, jih ocenjuje ter preverja zmogljivosti predlagateljev projekta za njihovo izvedbo in o tem za upravni odbor pripravi poročilo.

Ocenjevalna komisija ima tri člane in dva nadomestna člana, ki jih imenuje upravni odbor izmed neodvisnih strokovnjakov s področja razvoja podeželja, regionalnega razvoja, strateškega in projektnega načrtovanja in podobno. Član ocenjevalne komisije ne more biti član upravnega odbora ali nadzornega odbora.

Upravni odbor lahko razreši člana ocenjevalne komisije, če ta krši to pogodbo, druge splošne akte LAS, predpise ali sklepe organov LAS, če deluje nestrokovno, če ne deluje neodvisno ali če deluje v nasprotju z nameni in interesi LAS.

Član ocenjevalne komisije se izloči iz pregledovanja in ocenjevanja prijav na javni razpis kadar je zasebno ali poslovno povezan s prijaviteljem na javni razpis ali njegovim partnerjem v projektu, ali kadar bi iz drugih razlogov nastalo navzkrižje interesov.

Seje ocenjevalne komisije sklicuje vodilni partner, vodi pa jih predsednik ocenjevalne komisije, ki ga člani ocenjevalne komisije izvolijo izmed sebe.

Predsednik LAS

Predsednik LAS je samostojen organ LAS, ki zastopa in predstavlja LAS. Predsednik LAS ima dva svoja namestnika, ki ga predvidoma nadomeščata v času njegove odsotnosti. Predsednika in njegova namestnika voli skupščina za obdobje 2 (dveh) let. Predsednik in namestnika predsednika ne smejo biti iz območja iste občine. Pristojnost podpisovanja dokumentov in zastopanja LAS v javnosti imajo vsi trije, tako predsednik kot njegova namestnika. Predsednik sklicuje in vodi seje skupščine in upravnega odbora, zastopa in predstavlja LAS v javnosti in v pravnem prometu ter preko vodilnega partnerja sodeluje z organom CLLD in drugimi pristojnimi organi. Predsednik skrbi za izvajanje sklepov organa upravljanja ter podpisuje pogodbe in druge dokumente, ki jih pripravi organ upravljanja. Predsednik opravlja tudi druge naloge, določene s to pogodbo, drugimi splošnimi akti LAS ali predpisi in naloge, ki mu jih naloži upravni odbor ali skupščina.

Nadzorni odbor

Spremlja delo upravnega odbora in drugih organov ter v okviru svojih pristojnosti ugotavlja zakonitost in pravilnost poslovanja LAS. Spremlja izvajanje strategije lokalnega razvoja ter ocenjuje gospodarnost in učinkovitost porabe sredstev LAS.

Nadzorni odbor sestavljajo trije člani. Člane nadzornega odbora LAS izvoli skupščina za celotno programsko obdobje. Zaradi morebitnih sprememb (izstop, odstop ipd.) se izvoli tudi enega namestnika. Skupščina lahko po potrebi imenuje novega člana ali namestnika nadzornega odbora LAS, če za to nastane potreba. Člani (fizične osebe) nadzornega odbora in namestnik ne morejo biti člani upravnega odbora LAS, predstavniki vodilnega partnerja LAS ter predsednik ali namestnik predsednika LAS. Člani nadzornega odbora med seboj izberejo predsednika, ki vodi nadzorni odbor in sklicuje seje nadzornega odbora. Nadzorni odbor je za svoje delo odgovoren skupščini LAS in ji mora o svojem delu poročati vsaj enkrat letno in sicer do 30. 6. vsako leto oziroma po tem, ko je potrjeno finančno poročilo za preteklo leto. Nadzorni odbor obravnava in daje soglasje k predlogu letnega načrta aktivnosti, ki ga pripravi upravni odbor. Sklepe, poročila, priporočila in predloge sprejema na sejah, na katerih so prisotni vsi člani. Sklep je veljaven, če zanj glasujeta vsaj dva člana.

Nadzorni odbor ima naslednje naloge in pristojnosti:

- nadzira finančno in materialno poslovanje LAS;
- nadzira delo predsednika, namestnikov predsednika in upravnega odbora;
- nadzira delo vodilnega partnerja;
- nadzira gospodarnost poslovanja LAS;
- na zahtevo predsednika ali upravnega odbora poda oceno o pravilnosti ali gospodarnosti posameznega posla LAS ali delovanja vodilnega partnerja;
- najmanj enkrat letno o svojem delu poroča skupščini;
- pred sprejemom letnega poročila o delu in finančnega poročila LAS, poda upravnemu odboru svoje mnenje o obeh poročilih;
- preverja postopke ob pritožbah na izbor operacij ob izdaji začasnih sklepov in se izreče o ustreznosti vodenja postopka;
- izmed svojih članov izvoli predsednika nadzornega odbora;
- opravlja druge naloge, določene s to pogodbo, drugimi splošnimi akti LAS ali predpisi.

Člani nadzornega odbora so lahko prisotni na sejah upravnega odbora LAS, ne morejo pa na njih glasovati. Člani nadzornega odbora lahko prisostvujejo tudi sejam delovnih teles oziroma zboru članov skupščine LAS in imajo pravico do vpogleda v vse listine.

Vodilni partner LAS

Za izvajanje strokovnih, organizacijskih in administrativnih nalog LAS skupščina izbere vodilnega partnerja LAS. Vodilnega partnerja se izbere izmed članov LAS po odprtem postopku najave interesa in imenovanja na skupščini LAS.

Vodilni partner mora izpolnjevati zahtevane kadrovske, prostorske in druge pogoje za strokovno in projektno delo na področju izvajanja nalog LAS. Zagotoviti mora ločen transakcijski račun ter ločen računovodski sistem ali ustrezne kode za vse transakcije, ki jih opravi za LAS.

Odgovornost vodilnega partnerja je, da vestno opravi svoje delo, pri katerem upošteva sklepe organov LAS. Posle mora opravljati s skrbnostjo in se z njimi ukvarjati tako kot s svojimi lastnimi posli s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika oziroma strokovnjaka.

Vodilni partner ne sme opravljati tistih nalog za LAS, s katerimi bi povzročil konflikt interesov. Vodilni partner ne more biti član v drugih organih LAS, razen v skupščini LAS.

Natančneje se naloge vodilnega partnerja LAS določijo v pogodbi, ki jo po potrditvi pogodbe s strani upravnega odbora podpišeta izbrani vodilni partner in predsednik LAS.

8. Priloge SLR

- Priloga: osnovni podatki o LAS in finančni načrt, vključno s finančno razdelitvijo po skladih